

RP 101/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om försäkringsdomstolen och lagstiftning som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagstiftningen om försäkringsdomstolen förnyas. I den nya lagen om försäkringsdomstolen finns bestämmelser om försäkringsdomstolens personal och sammansättning vid avgöranden i olika kategorier av ärenden samt om undanröjande och återbrytande av beslut med laga kraft.

I domför sammansättning skall försäkringsdomstolen ha tre lagfarna ledamöter, på samma sätt som för närvarande. En lagfaren ledamot skall ersättas av en läkarledamot om en medicinsk utredning kan påverka avgörandet av ärendet.

Bestämmelserna om övriga ledamöter förtydligas. I ärenden som gäller förvärvspensioner, utkomstskydd för arbetslösa och olycksfallsförsäkring skall domstolen ha en sammansättning med två ledamöter som är förtrogna med förhållandena i arbetslivet och på arbetsmarknaden. Samma ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållandena inom den privata sektorn kan ingå i sammansättningen i alla dessa kategorier av ärenden. I sammansättningen för ärenden som gäller förvärvspension för företagare skall ingå två ledamöter som är förtrogna med företagsverksamhet, i ärenden som gäller förvärvspension för lantbruksföretagare och olycksfallsförsäkring för dem två ledamöter som är förtrogna med lantbruksföretagarnas förhållanden samt i militärskadeärenden två ledamöter som är förtrogna med ersättningsstagarnas förhållanden eller en ledamot som är förtrogen med ersättningsstagarnas förhållanden och en militärledamot. För närvarande deltar i försäkringsdomstolen lekmannaledamöter också i behandlingen av folkpensionsärenden och studiestödsärenden. Enligt förslaget skall dessa ärenden i försäkringsdomstolen avgöras i en sammansättning med tre ledamöter.

I ärenden som gäller olycksfallsförsäkring

kan ändring alltjämt sökas genom besvär hos högsta domstolen, precis som är fallet för närvarande.

Högsta förvaltningsdomstolen skall i alla typer av ärenden som gäller social trygghet kunna återbryta försäkringsdomstolens beslut, om det i behandlingen i försäkringsdomstolen har inträffat ett procedurfel, som väsentligt har kunnat påverka beslutet.

Extraordinärt ändringssökande i ärenden som gäller social trygghet styrs inte längre över till högsta domstolen annat än då det är frågan om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut.

Lagen om bostadsbidrag för pensionstagarer, folkpensionslagen, lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning, lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen och lagen om olycksfallsförsäkring skall ändras så att ändring kunde sökas hos försäkringsdomstolen i ärenden där det i dag finns en besvärsväg i bara en instans till en besvärsnämnd. Också i lönegarantiärenden styrs besvär över arbetslöshetsnämndes beslut över till försäkringsdomstolen.

Försäkringsdomstolens organisation utvecklas så att den blir mer flexibel och specialiserad. Försäkringsdomstolen indelas i avdelningar som kan specialisera sig på olika kategorier av ärenden. Varje avdelning leds av en lagman. Lagmännen får ta över en del av uppföljningen och styrningen av avgörandena. Överdomaren ansvarar dock alltjämt i sista hand för att avgörandepraxis blir enhetlig.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2003.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Försäkringsdomstolens ställning.....	4
Försäkringsdomstolens personal.....	4
Försäkringsdomstolens sammansättning	5
Behandling av ärenden i försäkringsdomstolen.....	6
Besvär till högsta domstolen	7
Högsta förvaltningsdomstolens ställning.....	7
1.2. Bedömning av nuläget	7
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	8
2.1. Mål och medel	8
2.2. De viktigaste förslagen.....	9
Uppdelningen av försäkringsdomstolen i avdelningar.....	9
Ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen	9
Försäkringsdomstolens sammansättning	9
Behandlingen av administrativa ärenden.....	10
Försäkringsdomstolens överdomare.....	10
De högsta domstolarnas ställning.....	10
3. Propositionens verkningar	10
3.1. Ekonomiska verkningar	10
Försäkringsdomstolen.....	10
Högsta förvaltningsdomstolen	11
Högsta domstolen.....	11
3.2. Verkningar för medborgarna	11
3.3. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	12
4. Beredningen av propositionen	12
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	13
DETALJMOTIVERING.....	14
1. Lagförslag.....	14
1.1. Lagen om försäkringsdomstolen	14
1 kap. Försäkringsdomstolens uppgift och personal	14
2 kap. Behandling av ärenden vid försäkringsdomstolen	16
3 kap. Extraordinärt ändringssökande.....	21
4 kap. Särskilda bestämmelser	23
1.2. Lagen om utnämning av domare.....	24
1.3. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.....	25
1.4. Folkpensionslagen.....	25

1.5.	Lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden	25
1.6.	Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	25
1.7.	Lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen	25
1.8.	Lönegarantilagen	25
1.9.	Lagen om lönegaranti för sjömän	26
1.10.	Lagen om olycksfallsförsäkring	27
1.11.	Brottsskadelagen	27
1.12.	Lagen om skada, ådragen i militärtjänst	27
2.	Närmare bestämmelser	28
3.	Ikraftträdande	28
4.	Lagstiftningsordning	28
LAGFÖRSLAGEN		30
	om försäkringsdomstolen	30
	om ändring av lagen om utnämning av domare	35
	om ändring av 10 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	36
	om ändring av 73 § folkpensionslagen	37
	om ändring av 3 b och 3 d § lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden...37	
	om ändring av 9 och 14 § lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	38
	om ändring av 7 och 8 § lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen	39
	om ändring av 26 § lönegarantilagen	39
	om ändring av 24 § lagen om lönegaranti för sjömän	40
	om ändring av 43 och 53 d § lagen om olycksfallsförsäkring	40
	om upphävande av 27 § 3 mom. brottsskadelagen	41
	om upphävande av 25 § 3 mom. lagen om skada, ådragen i militärtjänst	41
BILAGA		42
PARALLELLTEXTER		42
	om ändring av lagen om utnämning av domare	42
	om ändring av 10 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	45
	om ändring av 73 § folkpensionslagen	46
	om ändring av 3 b och 3 d § lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden...47	
	om ändring av 9 och 14 § lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning	48
	om ändring av 7 och 8 § lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen	49
	om ändring av 26 § lönegarantilagen	50
	om ändring av 24 § lagen om lönegaranti för sjömän	51
	om ändring av 43 och 53 d § lagen om olycksfallsförsäkring	52

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Försäkringsdomstolens ställning

Försäkringsdomstolens uppgift är att i egenskap av specialdomstol för ärenden som gäller social trygghet behandla de besvär-ärenden som enligt lagstiftningen om social trygghet hör till dess behörighetsområde.

Bestämmelser om försäkringsdomstolens organisation finns i lagen och förordningen om försäkringsdomstolen (14/1958, 264/1982). Närmare bestämmelser om handläggningen av ärenden och verksamhetens organisation i övrigt ges i försäkringsdomstolens arbetsordning, som fastställs av försäkringsdomstolen.

Försäkringsdomstolen har blivit en omfattande högsta besvärinstans i ärenden som gäller social trygghet. I ärenden som gäller olycksfallsförsäkring kan försäkringsdomstolens beslut dock överklagas hos högsta domstolen, om det är frågan om rätten till ersättning, ersättningsskyldighet eller grundbesvär, och om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd. Vidare kan extraordinära rättsmedel används för att i högsta domstolen söka ändring i ärenden som gäller olycksfallsförsäkring, militärskador och ersättande av brottskada av statens medel.

Försäkringsdomstolens personal

Vid försäkringsdomstolen finns en försäkringsöverdomare, äldre och yngre försäkringsdomare samt försäkringssekreterare som föredragande. En försäkringssekreterare kan också sitta som lagfaren ledamot. Vidare finns vid försäkringsdomstolen läkarledamöter och andra lekmannedamöter samt ett behövligt antal suppleanter för dem.

Försäkringsdomstolen arbetar indelad i divisioner. Varje division leds av en äldre försäkringsdomare och har en yngre försäkringsdomare som andra lagfarna ledamot samt kontrollerande ledamot.

Lagskipningsärenden avgörs på föredragning. Som föredragande verkar i allmänhet en försäkringssekreterare. Försäkringssekreterarna har avlagt juris kandidatexamen. Också en tjänsteman med någon annan examen kan förordnas till föredragande, men i praktiken har denna möjlighet inte utnyttjats, för avgörandet av s.k. juridiska ärenden kräver en tredje lagfaren ledamot och den försäkringssekreterare som är föredragande i ärendet skall enligt 7 § förordningen om försäkringsdomstolen samtidigt tjänstgöra som tredje lagfarna ledamot.

Inom varje division föredras ärendena av tre försäkringssekreterare. I beredningen av besvärärenden har de hjälp av en avdelningssekreterare, som är föredragandens arbetspar. De flesta avdelningssekreterare har högskoleexamen. Byrå- och förvaltnings-tjänsterna är gemensamma för samtliga divisioner.

Försäkringsdomstolen hade år 2001 nio divisioner, och vid dem arbetade 19 försäkringsdomare och 27 försäkringssekreterare som var föredragande. Totalt hade försäkringsdomstolen 103 anställda. Läkarledamöterna var 8 till antalet och för dem fanns 7 suppleanter. Totalt fanns det 118 lekmannedamöter och suppleanter för dem.

Divisionernas sammansättning ändras ungefär en gång per år, då de yngre försäkringsdomarna och divisionernas föredragande flyttar till en annan division. Försäkringssekreterarna föredrar i allmänhet ärenden som hör till två eller tre olika kategorier av ärenden, och specialiserar sig på dem i flera års tid. Försäkringsdomarna däremot specialiserar sig inte på någon kategori av ärenden, utan byter årligen ärendekategorier, när divisionernas sammansättning ändras.

Administrativa ärenden behandlas i förvaltningsdivisionen, där alla ordinarie innehavare av försäkringsdomartjänster deltar i behandlingen. Löpande administrativa ärenden avgörs av försäkringsöverdomaren, som också ser till att avgörandep Praxis i försäkringsdomstolen blir enhetlig genom att följa upp försäkringsdomstolens avgöranden. I

fråga om resultatledning fungerar försäkringsdomstolen som en resultatenhet, där försäkringsöverdomaren är resultatansvarig.

Försäkringsdomstolens sammansättning

Rättegångsärenden handläggs vid en division av försäkringsdomstolen, så att ordförande är försäkringsöverdomaren eller en försäkringsdomare och övriga ledamöter är två lagfarna ledamöter. Om målet är av medicinsk art, deltar en läkarledamot i stället för en lagfaren ledamot. Som lagfaren ledamot kan även tjänstgöra en försäkringssekreterare. I behandlingen av ett ärende deltar dessutom två lekmannaledamöter enligt vad som bestäms i 5 a § eller om divisionen så beslutar. Vissa ärenden behandlas i en sammansättning med tre ledamöter utan lekmannaledamöter.

I en sammansättning med två lagfarna ledamöter är de båda försäkringsdomare. I en sammansättning med tre lagfarna ledamöter sitter en försäkringssekreterare som tredje lagfaren ledamot, och han eller hon är samtidigt föredragande i ärendet.

Försäkringsöverdomaren och försäkringsdomarna har uppdraget som huvudsyssla. De utnämns av republikens president i enlighet med lagen om utnämning av domare (205/2000). Behörighetsvillkoren är desamma som för andra domare. Bestämmelser om detta finns i lagen om utnämning av domare.

Läkarledamöter och andra lekmannaledamöter förordnas för tre år i sänder. De sköter uppdraget som bisyssla. Om deras platser blir lediga under pågående mandatperiod förordnas efterträdaren för den återstående mandatperioden. Beträffande deras rätt att kvarstå i uppdraget gäller i övrigt vad som föreskrivs om innehavare av domartjänst.

Läkarledamöterna skall vara legitimerade läkare. För förordnandet av läkarledamöterna och deras suppleanter framställer social- och hälsovårdsministeriet ett förslag för justitieministeriet.

Beträffande övriga lekmannaledamöter och de organisationer på vilkas förslag de förordnas finns detaljerade bestämmelser i 5 a och 5 b § lagen om försäkringsdomstolen. Statsrådet förordnar dem på förslag av justitieministeriet för tre år i sänder. Två lekmannale-

damöter deltar i behandlingen vid försäkringsdomstolen

1) i ärenden som avses i folkpensionslagen (347/1956), lagen om frontmannapension (119/1977) och lagen om betalning av fronttillägg utomlands (988/1988),

2) i ärenden som avses i lagen om pension för arbetstagare (395/1961), lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985), om det i ärendet är fråga om huruvida en sjukdom, ett lyte eller en skada berättigar till pension enligt dessa lagar,

3) i ärenden som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), om det i ärendet är fråga om huruvida en sjukdom, ett lyte eller en skada berättigar till pension enligt den nämnda lagen, samt i ärenden som avses i lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), lagen om avträdelsepension (16/1974), lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992), lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994), lagen om stöd för nedläggning av växthusproduktion och äppelodling (1297/1994) och lagen om stöd för nedläggning av jordbruksproduktion (1340/1996),

4) i ärenden som avses i lagen om pension för företagare (468/1969), om det i ärendet är fråga om huruvida en sjukdom, ett lyte eller en skada berättigar till pension enligt den nämnda lagen,

5) i ärenden som avses i lagen om sjömanspensioner (72/1956),

6) i ärenden som avses i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964),

7) i ärenden som avses i lagen om statens pensioner (280/1966), lagen om statens familjepensioner (774/1968), lagen om Finlands Bank (719/1997), 58 a § folkpensionslagen, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966), lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970), lagen om pension för riksdagsmän (329/1967), lagen om familjepension efter riksdagsmän (107/1990) samt lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977),

8) i ärenden som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), om det i ärendet är fråga om huruvida en kroppsskada, en sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt dessa lagar,

9) i ärenden som avses i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981), om det i ärendet är fråga om huruvida en kroppsskada, en sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt den nämnda lagen,

10) i ärenden som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984), lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990), lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) och lagen om försök med alterneringsledighet (1663/1995), samt i ärenden i vilka med stöd av lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) ansökan om medlemskap har förkastats eller en medlem uteslutits,

11) i ärenden som avses i lagen om studiestöd (65/1994), och

12) i ärenden som avses i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) och lagen om ekonomiskt stöd efter värnplikts död (1309/1994), om det i ärendet är fråga om huruvida en kroppsskada, en sjukdom, ett dödsfall eller ett försvinnande berättigar till ersättning enligt dessa lagar.

Om ett ärende som skall avgöras i försäkringsdomstolen är av principiell betydelse eller om divisionens avgörande kommer att

avvika från tidigare praxis, kan divisionen besluta eller försäkringsöverdomaren bestämma att ärendet skall behandlas i plenum. I plenum är försäkringsöverdomaren ordförande och ledamöter är de övriga försäkringsdomarna samt högst motsvarande antal behöriga lekmannaledamöter. I praktiken ordnas det sällan plenum, bara med 5–8 års intervaller.

Försäkringsöverdomaren kan bestämma att ett ärende under hans ordförandeskap på nytt skall upptas till behandling även i utvidgad division, i vilket fall i divisionens sammanträde utom han själv deltar dels de ledamöter som tidigare behandlat målet, dels den i tjänsten äldsta försäkringsdomaren. Divisionen kan vid behandlingen av ärendet besluta att ärendet skall hänskjutas till den utvidgade divisionen för avgörande. Sammanträde i utvidgad division ordnas några gånger per år.

Behandling av ärenden i försäkringsdomstolen

Till försäkringsdomstolen inkom år 2001 totalt cirka 10 700 ärenden. Den största gruppen av ärenden gällde förvärvspensioner enligt de olika pensionssystemen samt folkpension. Andra stora kategorier gällde studiestöd, utkomstskydd för arbetslösa, olycksfall i arbetet, militärskador, bostadsstöd och brottskador.

	1997	1998	1999	2000	2001
Inkomna ärenden	12 409	11 601	11 533	11 602	10 684
Avgjorda ärenden	12 842	12 371	10 679	10 125	10 089
Oavgjorda	8 961	8 191	9 045	10 540	11 134
Genomsnittlig behandlingstid	9,4 mån.	9,4 mån.	10 mån.	11 mån.	13 mån.
Kostnader mk/ärende	1 672	1 803	2 215	2 480	2 885

Tabell: Försäkringsdomstolen 1997–2001

Organisatoriskt underlyder försäkringsdomstolen högsta domstolen. I handläggningen av ärenden tillämpas i försäkringsdomstolen förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms särskilt. Särskilda bestämmelser finns t.ex. om

verkställighet av beslut trots besvär och om vart besvärsskriften skall sändas.

Försäkringsdomstolen kan ordna muntlig förhandling om det behövs för utredande av saken. Försäkringsdomstolen är också skyldig att ordna muntlig förhandling om en en-

skild part begär det. En sådan muntlig förhandling behöver inte ordnas om yrkandet avvisas eller förkastas genast eller om muntlig förhandling på grund av ärendets art eller av annan orsak är uppenbart onödig. År 2001 ordnades vid försäkringsdomstolen muntlig förhandling 36 gånger.

Enligt 9 § förordningen om försäkringsdomstolen får en lagfaren ledamot av försäkringsdomstolen inte delta i en sådan försäkringsanstalts eller annan anstalts verksamhet till vars verksamhetsområde hör ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen. En lekmanaledamot får delta i verksamheten inom en annan anstalt än en sådan vars verksamhet berörs av den lag med stöd av vilken han förordnats till ledamot. Som deltagande i anstaltens verksamhet enligt denna bestämmelse betraktas inte medlemskap i fullmäktige, delegation, förvaltningsråd och annat motsvarande organ.

I Finlex-registret publiceras kortfattade beskrivningar av försäkringsdomstolens viktigaste avgöranden.

Besvär till högsta domstolen

Försäkringsdomstolens beslut i ärenden som gäller olycksfall i arbetet, olycksfall för lantbruksföretagare samt militärskador kan överklagas hos högsta domstolen till de delar som avgörandet gäller frågan om huruvida en kroppsskada, en sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning eller frågan om ersättningskyldigheten eller det är frågan om grundbesvär. För besvär krävs besvärstillstånd. Varje år ansöks om besvärstillstånd i 200–240 sådana ärenden, och tillstånd beviljas i cirka 7–14 ärenden. Antalet publicerade avgöranden har varierat mellan ett och sex per år.

Dessutom kan ändring sökas hos högsta domstolen i form av extraordinärt ändringsökande i ärenden som gäller olycksfallsförsäkring, brottsskada och militärskada. Högsta domstolen har i dessa ärenden parallellt med försäkringsdomstolen rätt att återbryta beslut. Ansökningar om återbrytande av högsta domstolens egna beslut kan prövas bara av högsta domstolen. I dessa kategorier av ärenden förekommer varje år cirka 10–20 ansökningar som avser extraordinärt ändringsökande.

De ansökningar som avser återbrytande av försäkringsdomstolens beslut på grund av att en ny utredning framlagts i saken överför högsta domstolen vanligen till försäkringsdomstolen. Högsta domstolen prövar dock t.ex. sådana ansökningar som gäller extraordinärt ändringsökande i vilka det är frågan om försäkringsdomstolens förfarande.

Högsta domstolen tillämpar i behandlingen av socialförsäkringsärenden rättegångsbalans bestämmelser. I de besvärinstanser som föregår högsta domstolen tillämpas vid behandlingen av dessa ärenden förfarandet enligt förvaltningsprocesslagen.

Högsta förvaltningsdomstolens ställning

I dag kan inte försäkringsdomstolens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, varken genom besvär eller genom extraordinärt ändringsökande. Besvär hos högsta förvaltningsdomstolen kan anföras mot arbetslöshetsnämndens beslut i lönegarantiärenden. De socialärenden som behandlas i högsta förvaltningsdomstolen är närmast socialvårdsärenden, och i dem söks ändring i förvaltningsdomstolens beslut.

1.2. Bedömning av nuläget

Försäkringsdomstolen har utvecklats till en omfattande fullföljdsdomstol för ärenden som gäller den sociala tryggheten, och den är i de flesta fall högsta rättsinstans. De nuvarande bestämmelserna om försäkringsdomstolen tillåter inte längre en tillräcklig utveckling av verksamheten. Också förändringarna i omvärlden kräver en mer omfattande lagstiftningsreform.

Försäkringsdomstolen har i dag nio divisioner. De största kategorierna av ärenden behandlas av sex eller sju divisioner. Att divisionerna följer en enhetlig praxis i sina avgöranden övervakas i sista hand av försäkringsöverdomaren. Enhetligheten i avgörandepraxis garanteras dessutom genom utredningar av tidigare rättspraxis i beredningskedet samt på andra sätt, t.ex. domarmöten, konsultationer mellan lagskipningspersonalen och intern information. För närvarande förnyas försäkringsdomstolens rättsfallsregis-

ter. För att underlätta uppföljningen av enhetligheten i avgörandena skulle det behövas fler domare som ansvarar för detta.

Försäkringsdomstolens interna organisation borde garantera bättre möjligheter att utveckla förfarandena så att man i försäkringsdomstolen kunde förbättra beslutsmotiveringarnas kvalitet och se till att behandlingstiderna inte blir för långa för parterna.

De nuvarande bestämmelserna om lekmanaledamöter är komplicerade. Lekmanaledamöterna i försäkringsdomstolen förordnas separat på basis av varje underpunkt i 5 a § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen varför det i försäkringsdomstolen finns 12 olika sammansättningar som delvis består av lekmanaledamöter. I de små kategorierna av ärenden, t.ex. sjömanspensionsärenden, fördröjer den särskilda sammansättningen handläggningen. Specialsammansättningar borde användas bara i ärenden där avgörandet kräver särskild sakkunskap.

I vissa kategorier av ärenden som avser social trygghet finns i dag en besvärsväg i en instans till en besvärnämnd. Hit hör de ärenden som gäller bostadsbidrag för pensionstagare, med undantag av återkrav, stöd för skolresor, avgångsbidrag och stöd som beviljats för utbildning, ersättande av självrisktiden till lantbruksföretagare enligt sjukförsäkringslagen, folkpensionens belopp samt underställande av olycksfallsnämndens beslut då det är frågan om vilken försäkringsanstalt som är ersättningskyldig. Besvärsvägen i en instans i dessa kategorier av ärenden avviker från fullföljdssystemet i de flesta andra ärenden som gäller den sociala tryggheten.

I lönegarantiärenden söks ändring i arbetslöshetsnämndens beslut genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. I dessa ärenden tillämpas en annan besvärsväg än i alla andra kategorier av ärenden.

Enligt grundlagen utövas den högsta domsrätten i tviste- och brottmål av högsta domstolen och i förvaltningsmål av högsta förvaltningsdomstolen. Enligt uppgiftsfördelningen mellan de två högsta domstolarna är det högsta förvaltningsdomstolen som skall se till att förvaltningslagskipningen är enhetlig. Besluten i försäkringsdomstolen och de nämnder som hör till fullföljdssystemet un-

der den kan, fränsett lönegarantiärenden, inte föras till högsta förvaltningsdomstolen, trots att det här är frågan om förvaltningslagskipning. Detta innebär att en både kvantitativt och kvalitativt betydande helhet av ärenden faller utanför behörighetsområdet för högsta förvaltningsdomstolen, som utövar den högsta domsrätten i förvaltningsprocessärenden. I dessa ärenden kan man således inte inom ramen för fullföljdssystemet sörja för att förfarandet är enhetligt med den övriga förvaltningslagskipningen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Målet är att för försäkringsdomstolens del stärka fullföljdssystemet i ärenden som gäller social trygghet. Propositionen bygger på de förslag som lagts fram av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet (Ändringssökande i beslut om social trygghet. Betänkande av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet KB 2001:9). I betänkandet har systemet för sökande av ändring i ärenden som gäller social trygghet granskats som en helhet i vilken ingår de olika besvärsskedena.

Syftet med propositionen är att förtydliga lagstiftningen om försäkringsdomstolen och att utveckla försäkringsdomstolens organisation så den blir mer flexibel och specialiserad. De viktigaste frågorna som gäller försäkringsdomstolens verksamhet skall regleras i den nya lagen om försäkringsdomstolen.

Ett mål med propositionen är också att för enhetliga regleringen i de olika typerna av ärenden som avser den sociala tryggheten. Avsikten är att det i dessa ärenden skall finnas ett fullföljdssystem i två steg, där besvärnämnderna är första rättsinstans och försäkringsdomstolen andra rättsinstans.

Ett mål är också att garantera högsta förvaltningsdomstolen en möjlighet att sörja för ett enhetligt förfarande inom förvaltningslagskipningen också i ärenden som gäller social trygghet.

2.2. De viktigaste förslagen

Uppdelningen av försäkringsdomstolen i avdelningar

Uppdelningen av försäkringsdomstolen i mindre mer lätthanterliga enheter föreslås ske så att försäkringsdomstolen indelas i avdelningar. Beräknat enligt det nuvarande antalet ärenden kunde man vid försäkringsdomstolen bilda tre avdelningar.

Likartade ärenden kunde fördelas på avdelningarna exempelvis så att en avdelning behandlar arbetspensions- och andra pensionsärenden, en annan behandlar ärenden som gäller olycksfall i arbetet, militärskador och brottskador och en tredje behandlar ärenden som gäller olika typer av bidrag och understöd, såsom handikappbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag, studiestöd och utkomststöd för arbetslösa. Försäkringsrättsdomarna specialiserar sig i högre grad på ärendena på respektive avdelning. Detta skulle effektivisera handläggningen och förbättra avgörandenas kvalitet.

För att leda avdelningarna grundas nya lagmanstjänster vid försäkringsdomstolen. Till lagmannens uppgifter hör att följa rättspraxis på sin egen avdelning och att ansvara för att avdelningens resultatmål uppnås. Detta är praktiskt genomförbart, för varje avdelning skulle årligen avgöra 3000–4000 mål. Dessutom skall lagmannen delta i behandlingen av målen i egenskap av ordförande för en av de sammansättningar i vilka avdelningen fattar sina avgöranden.

Vid varje avdelning inrättas en tjänst som assessor vid försäkringsdomstolen. Till assessorns uppgifter hör att verka som äldre föredragande och att biträda avdelningens lagman samt att utföra särskilda uppgifter som tilldelats honom eller henne.

Ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen

Till försäkringsdomstolen överstyrs besvär också i lönegarantiärenden samt i de kategorier av ärenden inom den sociala tryggheten där besvärsnämnden i dag är enda lagskipningsinstans.

Försäkringsdomstolens sammansättning

Utgångspunkten i försäkringsdomstolens sammansättning är tre heltidsanställda lagfarna ledamöter, på samma sätt som i dag. En av de lagfarna ledamöterna ersätts av en läkarledamot om en medicinsk utredning kan inverka på avgörandet i ärendet.

Bestämmelserna om de övriga ledamöterna förtydligas. I ärenden som gäller förvärvspension, utkomstskydd för arbetslösa och olycksfallsförsäkring ingår i sammansättningen två ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållanden. Samma ledamöter som känner arbetsförhållandena inom den privata sektorn kunde ingå i sammansättningen i alla dessa kategorier av ärenden. I ärenden som gäller förvärvspension för företagare ingår i sammansättningen två ledamöter som är förtrogna med företagarnas förhållanden, i ärenden som gäller förvärvspension och olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare två ledamöter som är förtrogna med lantbruksföretagarnas förhållanden och i militärskadeärenden två ledamöter som är förtrogna med ersättningstagarnas förhållanden eller en ledamot som är förtrogen med ersättningstagarnas förhållanden och en militärledamot. I behandlingen av dessa kategorier av ärenden deltar i dag lekmannaledamöter i försäkringsdomstolen. Kännedomen om arbetsförhållandena och förhållandena på arbetsmarknaden samt företagarnas och lantbruksföretagarnas förhållanden har betydelse särskilt i ärenden där avgörandet kräver en bedömning av arbetsförmågan i olika arbetsuppgifter.

I dag deltar lekmannaledamöter i försäkringsdomstolen också i behandlingen av folkpensionsärenden och studiestödsärenden. Enligt förslaget skall dessa kategorier avgöras i försäkringsdomstolen i en sammansättning med tre ledamöter. Vid avgörandet av dessa ärenden behövs närmast kännedom om förmånssystemen i fråga och om den sociala tryggheten som helhet. Avsikten är att försäkringsdomstolen skall ha en specialsammansättning endast i de ärenden där behovet av specialsakkunskap förutsätter en sådan sammansättning.

De nuvarande sammansättningarna för grundläggande avgöranden samt plenum fö-

reslås kvarstå, men förfarandet med utvidgad division föreslås bli slopat. Det ersätts med förstärkt sammanträde, i vilket deltar inte bara de som redan deltagit i behandlingen av ärendet utan också avdelningens lagman samt avdelningens övriga försäkringsrättsdomare. Också överdomaren kunde vid behov delta i det förstärkta sammanträdet. Det förstärkta sammanträdet blir en sammansättning som är tyngre än den nuvarande utvidgade divisionen, men lättare än nuvarande plenum.

Behandlingen av administrativa ärenden

Administrativa ärenden avgörs i dag inom den administrativa divisionen, till vilken alla ordinarie försäkringsdomare hör. Detta har visat sig vara ett tungrovt sätt att behandla administrativa ärenden. Därför föreslås att beslutanderätten i administrativa ärenden utövas av överdomaren, om inte annat föreskrivs särskilt. Endast särskilt angivna administrativa ärenden av stor betydelse avgörs vid förvaltningssammanträde, i vilket deltar alla ordinarie försäkringsrättsdomare.

Försäkringsdomstolens överdomare

En del av uppföljningen och styrningen av avgörandena överförs på lagmännen. Överdomaren ansvarar dock alltjämt i sista hand för att avgörandep Praxis blir enhetlig. Överdomaren kan också i fortsättningen delta i avgörandena.

De högsta domstolarnas ställning

Högsta förvaltningsdomstolen kunde i alla kategorier av ärenden som gäller social trygghet återbryta försäkringsdomstolens beslut, om det vid behandlingen i försäkringsdomstolen har inträffat ett procedurfel, som väsentligt har kunnat inverka på beslutet. Detta förslag förtydligar förhållandet mellan lagskipningen i ärenden som gäller social trygghet och annan förvaltningslagskipning och högsta förvaltningsdomstolens ställning som utövare av den högsta domsrätten i lagskipningsärenden. Arrangemanget ger bättre möjligheter att sörja för att förvaltningslagskipningen förblir enhetlig.

Vid beredningen av bestämmelserna om högsta förvaltningsdomstolens behörighet föreslogs ett förfarande enligt vilket en ansökan om undanröjande av försäkringsdomstolens beslut alltid först borde göras till försäkringsdomstolen som skulle avgöra ärendet innan ansökan om återbrytande av försäkringsdomstolens beslut kunde göras till högsta förvaltningsdomstolen på grundvalen av ett procedurfel i försäkringsdomstolen. Detta skulle dock förlänga den totala behandlingstiden onödigt mycket, särskilt i de fall då högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att ett procedurfel har inträffat i försäkringsdomstolen och återförvisar ärendet till försäkringsdomstolen. I propositionen föreslås inte ett sådant förfarande.

Försäkringsdomstolens beslut i olycksfallsförsäkringsärenden kunde också i fortsättningen överklagas till högsta domstolen till de delar som beslutna bland annat gäller skadeståndsrättsliga frågor.

Fallen av extraordinärt ändringssökande i olycksfallsförsäkringsärenden till högsta domstolen har i praktiken gällt närmast antingen ny utredning eller procedurfel. De ansökningar som gällt ny utredning har högsta domstolen vanligen överfört till försäkringsdomstolen för att behandlas som undanröjande av beslut.

Eftersom det enligt förslaget skall bli möjligt att också i olycksfallsförsäkringsärenden ansöka om återbrytande av försäkringsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen på grund av ett väsentligt procedurfel i försäkringsdomstolen, behövs möjligheten till extraordinärt ändringssökande hos högsta domstolen inte längre. Extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut överstyrs dock alltjämt till högsta domstolen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Försäkringsdomstolen

Att ändring i besvärnsnämndens beslut i ärenden som gäller bostadsbidrag för pensionstagare, folkpensionens belopp, avgångsbidrag och stöd som beviljas för utbild-

ning, stöd för skolresor, lönegaranti, ersättning av självrisktid till lantbruksföretagare enligt sjukförsäkringslagen samt frågan om vilken olycksfallsförsäkringsanstalt som är ersättningskyldig styrs till försäkringsdomstolen innebär att försäkringsdomstolen får in något fler ärenden än hittills.

Antalet ärenden i dessa kategorier är relativt litet. Till de största hör bostadsbidragen för pensionstagare och folkpensionens belopp, av vilka prövningsnämnden varje år avgör några hundratal. Reformen kan beräknas öka antalet ärenden som kommer in till försäkringsdomstolen med omkring 100–200 ärenden per år. Förslaget har inga direkta ekonomiska verkningar, men det bör tas med i beräkningen av resursbehovet vid försäkringsdomstolen som helhet.

För att målen med organisationsreformen vid försäkringsdomstolen skall kunna uppnås måste avdelningarna vid försäkringsdomstolen bli lagom stora. På basis av det nuvarande antalet anställda har man beräknat att försäkringsdomstolen kunde indelas i tre avdelningar. Detta skulle innebära inrättande av tre lagmanstjänster och tre assessorstjänster. Om de föreslagna tjänsterna inrättas genom att tre tjänster som äldre försäkringsdomare ombildas till lagmanstjänster och tre tjänster som föredragande i högre löneklass ombildas till assessorstjänster, ökar kostnaderna lika mycket som skillnaden i lönerna. Genom att anpassa antalet juristtjänster vid avdelningen kan man eventuellt uppnå inbesparingar i förhållande till dagens läge. Totalt sett beräknas organisationsreformen öka kostnaderna bara litet.

Högsta förvaltningsdomstolen

Om lönegarantiärendena styrs över till försäkringsdomstolen i stället för till högsta förvaltningsdomstolen minskar antalet ärenden i högsta förvaltningsdomstolen något. Årligen har det inkommit ett fyrtiotal lönegarantiärenden till högsta förvaltningsdomstolen.

Å andra sidan ökar det begränsade extraordinära ändringssökandet till högsta förvaltningsdomstolen i någon mån antalet ärenden som inkommer dit. Ett beslut kan återbrytas i högsta förvaltningsdomstolen bara på basis av ett sådant procedurfel i försäkringsdom-

stolen som väsentligt har kunnat inverka på beslutet. Antalet ansökningar om återbrytning i dessa begränsade fall kan beräknas bli så litet att reformen inte har någon större inverkan på arbetssituationen i högsta förvaltningsdomstolen.

Att på andra grunder undanröja beslut som har laga kraft kommer att höra till de uppgifter där försäkringsdomstolen ensam är behörig. Hit hör i praktiken främst undanröjande av beslut på grund av ny utredning. Till högsta förvaltningsdomstolen kunde dock göras också sådana ansökningar om återbrytning som inte hör till dess behörighetsområde. Högsta förvaltningsdomstolen kunde dock överföra sådana ansökningar till försäkringsdomstolen.

Totalt sett kan man bedöma att reformen inte föranleder något behov av ökade resurser i högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta domstolen

Förslaget kommer i mycket ringa mån att påverka antalet ärenden som inkommer till högsta domstolen. Antalet ansökningar som avser extraordinärt ändringssökande kommer uppenbarligen att minska något, för extraordinärt ändringssökande styrs inte längre till högsta domstolen annat än i de fall då det är frågan om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut.

3.2. Verknningar för medborgarna

De föreslagna ändringarna bidrar till att förtydliga fullföljdssystemet i ärenden som gäller social trygghet. De skapar till denna del förutsättningar för en besvärsväg i två instanser på samma sätt som i andra förvaltningsprocessärenden.

Utvecklandet av försäkringsdomstolens organisation stärker parternas möjligheter att få sina besvärsärenden behandlade i försäkringsdomstolen snabbt och sakkunnigt. Det ger också bättre garantier för en enhetlig praxis i avgörandena i olika kategorier av ärenden i försäkringsdomstolen.

De förslag som gäller högsta förvaltningsdomstolens behörighet bidrar till att förenhetliga förfarandet i behandlingen av besvär som avser den sociala tryggheten i förhållan-

de till andra kategorier av förvaltningsprocessärenden.

3.3. Verkningar i fråga om organisation och personal

I och med reformen omvandlas tre tjänster som äldre försäkringsdomare till mer krävande tjänster som lagmän vid försäkringsdomstolen och tre föredragandetjänster till assessorstjänster. Antalet anställda vid försäkringsdomstolen förändras inte.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen bygger på ett betänkande av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet (KB 2001:9) och ett förslag av arbetsgruppen för försäkringsdomstolen (Justitieministeriet 14.9.2001).

Kommittén har sett på systemet för sökande av ändring i beslut om social trygghet som en helhet, i vilken ingår de olika besvärsskedena. Sitt förslag beträffande försäkringsdomstolen har kommittén utarbetat i formen av en proposition, till de delar som förslagen är direkt genomförbara. För besvärskommittéernas del fick kommitténs förslag formen av utvecklingslinjer. Den detaljerade beredningen av dessa kräver ytterligare arbete.

Två medlemmar i kommittén meddelade avvikande mening i betänkandet; närmast gällde dessa de ledamöter med uppdraget som bisyssla som på basis av förslag av olika intressegrupper förordnas till de organ som behandlar besvär över beslut om social trygghet.

Kommittén utgick från ett fullföljdssystem i två steg för ärenden som gäller social trygghet, liksom för andra förvaltningslag-skipningsärenden. Kommittén föreslog ett förtydligande av systemet så att första rättsinstans i alla beslut om social trygghet skall vara besvärskommittéerna och andra rättsinstans skall vara försäkringsdomstolen. Enligt förslaget skall det finnas fyra besvärskommittéer: besvärskommittén för utkomstskyddsärenden, pensionsskyddsärenden,

olycksfallsärenden respektive arbetslöshets-skyddsärenden.

Besvärskommittéernas organisatoriskt självständiga ställning skall förstärkas. De viktigaste bestämmelserna om deras organisation samlas i en lag. Enligt kommitténs förslag skall ordinärt eller extraordinärt ändringssökande inte längre i en enda kategori av ärenden som gäller social trygghet styras över till högsta domstolen. Däremot skall högsta förvaltningsdomstolen kunna återbryta försäkringsdomstolens beslut på basis av ett sådant procedurfel i försäkringsdomstolen som väsentligt har kunnat inverka på beslutet.

Arbetsgruppen för försäkringsdomstolen föreslog att domstolens organisation förnyas så att försäkringsdomstolen indelas i avdelningar och i ledningen för varje avdelning inrättas en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen. En del av uppföljningen av avgörandena överförs från överdomaren till lagmännen. Vid varje avdelning inrättas också en assessorstjänst. Den nuvarande utvidgade divisionen ersätts med förstärkt sammanträde. Förvaltningsärenden kunde avgöras av överdomaren, fränsett de viktigaste förvaltningsärendena, om vilka det finns särskilt bestämt att de skall avgöras vid förvaltnings-sammanträde.

Utlåtanden om betänkandet och arbetsgruppens promemoria har inlämnats från 75 instanser. Utlåtandena var huvudsakligen positiva, men också motsatta åsikter eller reservationer framfördes. I vissa utlåtanden såg man det som ett problem att ledamöter som förordnats på förslag av intresseorganisationerna skall ingå i lagskipningsorganens sammansättning. Högsta domstolen ansåg att möjligheten att överklaga ett beslut hos högsta domstolen bör förbli oförändrad. Också i två andra utlåtanden ansågs det att man borde överväga att behålla besvärsrätten till högsta domstolen med besvärstillstånd. Högsta förvaltningsdomstolen föreslog att ansökan om undanröjande av beslut till försäkringsdomstolen skulle vara primär och att ansökan om återbrytande av beslut kunde göras till högsta förvaltningsdomstolen först när försäkringsdomstolen har gett sitt avgörande i saken.

Propositionen har beretts utgående från kommitténs och arbetsgruppens förslag samt utlåtandena om dem.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

En reform av försäkringsdomstolens organisation i enlighet med förslaget kräver att

det inrättas tre nya tjänster som lagman vid försäkringsdomstolen. Dessa tjänster inrättas så att tre tjänster som äldre försäkringsdomare ändras till tjänster som lagman. Till denna del hänför sig propositionen till budgetpropositionen för 2003.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om försäkringsdomstolen

1 kap. Försäkringsdomstolens uppgift och personal

1 §. *Försäkringsdomstolens uppgift.* I paragrafen finns allmänna bestämmelser om försäkringsdomstolens uppgifter. Till innehållet motsvarar den huvudsakligen den första meningen i 1 § i den nuvarande lagen om försäkringsdomstolen, men formuleringen är ny. I den finska paragrafen har begreppet "sosiaaliturva-asiat" bytts ut mot det mera begränsade begreppet "toimeentuloturva-asiat", vilket bättre anses motsvara försäkringsdomstolens verksamhetsområde.

Om sökande av ändring hos försäkringsdomstolen bestäms särskilt i förmånslagstiftningen, på samma sätt som i dag.

2 §. *Ledamöter.* I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om försäkringsdomstolens lagfarna ledamöter. Till dem hör förutom försäkringsdomstolens överdomare också försäkringsdomstolens lagmän och försäkringsrättsdomare. Dessutom kan föredragandena vara ledamöter, enligt vad som bestäms genom statsrådets förordning.

Nedan i 9 § föreslås försäkringsdomstolens organisation bli ändrad så att de nuvarande divisionerna ersätts med större enheter, avdelningar. Varje avdelning leds av en lagman. Därför föreslås att för varje avdelning inrättas en tjänst som lagman vid försäkringsdomstolen. Avdelningschefens tjänstebestämmelse, lagman, motsvarar tjänstebestämmelsen för avdelningscheferna vid hovrätterna. Lagmännen leder sina respektive enheter och ansvarar för att resultatmålet uppnås.

Vidare föreslås att i tjänstebestämmelserna för försäkringsdomstolarna slopas indelningen i äldre och yngre försäkringsdomare. Samtidigt ändras tjänstebestämmelsen till försäkringsrättsdomare, vilken bättre beskriver uppgiften.

I 5 § 1 mom. i den gällande lagen finns bestämt att en föredragande kan tjänstgöra som lagfaren ledamot av försäkringsdomstolen.

Till denna del motsvarar förslaget den gällande lagen.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om försäkringsdomstolens övriga ledamöter. Enligt förslaget finns vid försäkringsdomstolen utöver de lagfarna ledamöterna i huvudsyssla även läkarledamöter samt ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållanden och företagsverksamhet samt militärskadeärenden. Om deras deltagande i behandlingen av ärenden finns bestämmelser i 11 och 12 §.

I 3 mom. finns bestämt att överdomaren leder försäkringsdomstolen och svarar för dess resultat. Detta motsvarar nuvarande praxis. I dag finns i lag ingen allmän beskrivning av överdomarens uppgift eller hans ansvar när det gäller resultatledningen. Enligt den gällande arbetsordningen leder överdomaren försäkringsdomstolens verksamhet och svarar för dess resultat.

3 §. *Behörighetsvillkor för och utnämning av domare.* I paragrafen finns bestämmelser om behörighetsvillkoren för och utnämningen av de heltidsanställda domarna. Förslaget motsvarar nuvarande reglering.

4 §. *Behörighetsvillkor för och förordnande av läkarledamöter.* I paragrafen finns bestämmelser om behörighetsvillkoren för och utnämningen av läkarledamöterna. Förslaget motsvarar i huvudsak nuvarande reglering. En läkarledamot förordnas dock för fem år i stället för nuvarande tre år. Ändringen stärker deras ställning som ledamöter av domstolen. Motsvarande reglering föreslås i 5 §, som gäller förordnande av övriga ledamöter med uppdraget som bisyssla.

Enligt förslaget kunde en läkarledamot förordnas ända tills han eller hon uppnår den avgångsålder som anges i 6 §. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den nuvarande lagen, men den motsvarar praxis vid förordnande av domstolarnas sakkunnigledamöter. Den motsvarar också den föreslagna 5 § om förordnande av andra ledamöter med uppdraget som bisyssla.

5 §. *Förordnande av andra ledamöter med uppgiften som bisyssla.* I paragrafens 1 mom. bestäms om förordnande av ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet samt med militärskadeären-

den. De skall förordnas utgående från förslag till justitieministeriet. Om framställande av dessa förslag finns bestämmelser i 11 och 12 §.

Ledamöterna med uppgiften som bisyssla och deras suppleanter förordnas enligt 9 § 1 punkten reglementet för statsrådet av statsrådets allmänna sammanträde. De förordnas för fem år i sänder. I dag förordnar statsrådet försäkringsdomstolens lekmannaledamöter för en mandatperiod på tre år. Ändringen stärker dessa ledamöters ställning som ledamöter av domstolen. Motsvarande reglering föreslås i 4 §, som gäller förordnande av läkarledamöter.

En ledamot med uppdraget som bisyssla kunde förordnas högst tills han eller hon uppnår den avgångsålder som anges i 6 §. I dag finns det ingen motsvarande bestämmelse om lekmannaledamöterna, men bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis vid förordnandet av domstolarnas lekmannaledamöter. En motsvarande bestämmelse ingår för läkarledamöternas del i den föreslagna 4 §.

Enligt momentet skall det förordnas ett tillräckligt antal sådana ledamöter som avses i denna paragraf och suppleanter för dem. För närvarande finns bestämmelser om det antal lekmannaledamöter som förordnas till försäkringsdomstolen i 5 b § lagen om försäkringsdomstolen. Antalet suppleanter som skall förordnas regleras inte i lag. I praktiken förordnas så många lekmannaledamöter som man beräknar att det i praktiken behövs. I de flesta ärendekategorier förordnas dubbelt så många suppleanter som ledamöter.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att förslagen till justitieministeriet skall innehålla dubbelt så många kandidater som det behövs ledamöter och suppleanter. Detta motsvarar den nuvarande bestämmelsen om lekmannaledamöter i 5 b § 3 mom. lagen om försäkringsdomstolen.

I paragrafens 3 mom. sägs att statsrådet förordnar ledamöterna även om något förslag inte har lagts fram för justitieministeriet inom utsatt tid eller ett bristfälligt förslag har gjorts upp, om ett förslag inte gjorts upp eller kompletterats trots att en begäran om detta framförts. Denna bestämmelse behövs för att det inte i försäkringsdomstolen skall uppstå en situation där domstolen inte har en domför

sammansättning. En motsvarande bestämmelse finns i 3 § 3 mom. lagen om arbetsdomstolen (646/1974).

6 §. *Förfarandet när platsen för en ledamot med uppgiften som bisyssla blir ledig samt avgångsåldern för ledamoten.* Förslaget motsvarar den nuvarande regleringen om lekmannaledamöter.

7 §. *Domared och försäkran.* Paragrafen gäller den domared eller domarförsäkran som ledamöterna av försäkringsdomstolen skall avlägga eller avge. Förslaget motsvarar nuvarande bestämmelser.

8 §. *Föredragande.* Paragrafen innehåller bestämmelser om föredragandenas behörighet och tjänstebestämmelser samt utnämmandet av dem.

I den gällande lagen nämns som tjänstebestämmelse för en föredragande bara försäkringssekreterare. Också för förmånshandläggarna vid Folkpensionsanstalten används tjänstebestämmelsen försäkringssekreterare. Detta har lett till förvirring och ibland också till att försäkringsdomstolen inte har uppfattats som en från Folkpensionsanstalten oavhängig specialdomstol. Därför föreslås tjänstebestämmelsen försäkringssekreterare bli ändrad till försäkringsrättssekreterare.

Tidigare innehade kanslichefen vid försäkringsdomstolen en försäkringssekreterartjänst. När en separat kanslichefstjänst inrättades fogades kanslichefen inte till lagens bestämmelser om föredragande. Därför har kanslichefen enligt den gällande lagen inte i de ärenden han föredragit kunnat tjänstgöra som en lagfaren ledamot i domstolen. Eftersom avsikten var, och alltjämt är, att kanslichefen i de ärenden som han föredrar skall ha samma behörighet som försäkringsrättssekreterarna, föreslås i paragrafen också kanslichefen bli nämnd bland föredragandena vid försäkringsdomstolen.

Som en ny föredragandetjänst föreslås vid varje avdelning bli inrättad en assessorstjänst. Assessorn skall verka som äldre föredragande och biträda lagmannen med att organisera avdelningens arbete. Dessutom skall assessorn utföra de specialuppgifter som tilldelats honom eller henne och vara med och sätta in yngre föredragande i arbetet och utbilda dem. Till assessor utnämns i första hand de mest erfarna föredragandena. Ett

syfte med uppgiften är också att ge avancemangsmöjligheter och bättre färdigheter att senare verka som försäkringsrättsdomare.

Enligt förslaget kunde också en försäkringsrättsdomare tjänstgöra som föredragande. Detta innebär att lagskipningspersonalens resurser kan utnyttjas på ett smidigt sätt. En föredragande som utnämns till domare sköter även i dag de ärenden som han eller hon handhaft som föredragande till slut.

Enligt 6 § i den gällande lagen kan ett ärende föredras av en annan tjänsteman som försäkringsdomstolen förordnar. Till denna del motsvarar förslaget gällande lag. Denna möjlighet har inte utnyttjats under de senaste åren, men den kan komma till användning i framtiden. Med tanke på rättsskyddet måste det finnas en bestämmelse om att en sådan annan tjänsteman som försäkringsdomstolen förordnar till föredragande skall ha lämplig högskoleexamen. Därmed kan t.ex. en avdelningssekreterare vid försäkringsdomstolen förordnas till föredragande. En sådan annan tjänsteman kan inte heller i fortsättningen verka som ledamot av domstolen.

Enligt 3 § 1 mom. i den gällande lagen skall försäkringssekreterarna ha avlagt juris kandidatexamen samt vara förtrogna med domaruppgifter eller ha tjänstgjort som föredragande vid försäkringsdomstolen minst tre år. Eftersom det i dag i praktiken endast är försäkringssekreterarna som verkar som föredragande vid försäkringsdomstolen, är det i dag de facto inte möjligt att kompensera avsaknaden av förtroget med domaruppgifter genom att i minst tre år tjänstgöra som annan föredragande vid försäkringsdomstolen. Inte heller av försäkringsdomarna krävs förtrogenhet med domaruppgifter, och avsikten är inte att ändra behörighetsvillkoren för försäkringsrättsdomare till denna del. Därför föreslås behörighetsvillkoren för försäkringsrättssekreterare bli ändrade så att det enda kravet är juris kandidatexamen.

Kanslichefen, assessorer och försäkringssekreterare utnämns av försäkringsdomstolens förvaltningssammanträde. Enligt 4 § 3 mom. i den gällande lagen utnämns försäkringssekreterarna av högsta domstolen efter det tjänsterna varit lediganslagna och försäkringsdomstolen upprättat tjänsteframställning. Enligt förslaget skall försäkringsdom-

stolen utnämna sina egna föredragande på samma sätt som andra högre domstolar. Högsta domstolens roll vid utnämmandet av domstolarnas föredragande har förändrats, och den utnämner inte heller längre föredragandena vid andra domstolar.

2 kap. **Behandling av ärenden vid försäkringsdomstolen**

9 §. *Avdelningar.* I paragrafen föreskrivs att försäkringsdomstolen är uppdelad på avdelningar.

Försäkringsdomstolen är i dag uppdelad på nio divisioner. Avsikten med förslaget att dela upp domstolen på avdelningar är att skapa en organisation med större helheter än de nuvarande divisionerna, så att dessa internt kan arbeta som självständiga resultatenheter. Genom uppdelningen på avdelningar vill man ge försäkringsdomstolen bättre möjligheter att organisera arbetet på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt.

Bedömt enligt det nuvarande antalet ärenden kunde man vid försäkringsdomstolen inrätta tre avdelningar. Likartade ärenden kunde fördelas på avdelningarna t.ex. så att en avdelning handlägger ärenden som gäller arbetspensioner och andra pensioner, en annan handlägger olycksfall i arbetet, militärskador och brottsskador och den tredje handlägger ärenden av bidragstyp, t.ex. handikappbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag, studiestöd och utkomstskydd för arbetslösa.

En sådan indelning skulle tillåta specialisering på avdelningens egna kategorier av ärenden. I syfte att garantera en omfattande sakkunskap kunde försäkringsrättsdomarna med vissa intervaller byta avdelning. Men för att säkerställa en tillräcklig specialisering måste försäkringsrättsdomarna få arbeta på samma avdelning i minst 2–3 år.

En lagman vid försäkringsdomstolen leder varje avdelning och ansvarar för dess resultat. Lagmannen är resultatansvarig avdelningschef inför överdomaren. Avsikten är att lagmannen skall ha en djupgående sakkunskap om de kategorier av ärenden som handläggs vid avdelningen. Därmed har han förutsättningar att planera och utveckla avdelningens verksamhet på ett så ändamålsenligt

sätt som möjligt.

10 §. *Försäkringsdomstolens sammansättning vid avgöranden.* Bestämmelser om vilken sammansättning domstolen skall ha för att vara domför ingår i denna paragraf liksom även i 11 och 12 §. I 13 § finns bestämmelser om förstärkt sammanträde och plenum.

I 1 mom. föreskrivs att domstolen är sammansatt av en lagfaren ledamot som ordförande plus två lagfarna ledamöter. Förslaget motsvarar nuvarande reglering.

Enligt förslaget skall lagmannen på samma sätt som försäkringsrättsdomarna delta i avgörandet av ärendena vid sin avdelning. Därför finns lagmannen nämnd bland dem som kan vara ordförande.

I 2 mom. bestäms att i stället för en lagfaren ledamot deltar en läkarledamot i handläggningen av ett ärende, om en medicinsk utredning kan inverka på avgörandet av ärendet. Bestämmelser om när de ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet samt militärskadeärenden skall delta i behandlingen av ett ärende finns i 11 och 12 §.

Enligt den gällande lagen kan försäkringsdomstolen i sin sammansättning med tre ledamöter besluta att lekmannaledamöterna skall delta i avgörandet av ett ärende även då detta inte uttryckligen föreskrivs i lag. En sådan möjlighet skall inte längre finnas, utan de ledamöter som har uppdraget som bisyssla deltar i avgörandet endast när så föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

Bestämmelsen om läkarledamöter motsvarar huvudsakligen 5 § 1 mom. i den nuvarande lagen om försäkringsdomstolen, men den har formulerats om. Här sägs inte längre att målet skall vara av medicinsk art, utan en läkarledamot deltar i behandlingen om en medicinsk utredning kan inverka på avgörandet av ärendet. Därmed kan en läkarledamot på ett ändamålsenligt sätt kopplas in när medicinsk sakkunskap kan vara av betydelse.

I 3 mom. föreskrivs att i fråga om andra åtgärder än slutliga avgöranden i huvudsaken kan försäkringsdomstolen fatta beslut utan ledamöter med uppgiften som bisyssla. Därmed kan man i en sammansättning med tre ledamöter behandla bl.a. ett återtagande av en ändringsansökan och besluta om ordnande av muntlig förhandling och andra åtgärder i

samband med rättegångsförfarandet. Förslaget motsvarar den nuvarande regleringen om lekmannaledamöter.

11 §. *Ledamöter förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet.* I paragrafen finns föreskrivet hur sakkunskap om arbetslivet och företagsverksamhet skall fås med i behandlingen av ärendena. Sådana ledamöter med uppgiften som bisyssla som avses i 11 och 12 § lagen om försäkringsdomstolen skall huvudsakligen delta i behandlingen i försäkringsdomstolen av sådana ärenden i vilka lekmannaledamöter i dag deltar. Ärenden som gäller folkpension och studiestöd skall dock avgöras i en sammansättning med tre ledamöter.

Tekniskt föreslås bestämmelserna bli ändrade så att i bestämmelserna om ledamöterna med uppgiften som bisyssla inte hänvisas till respektive lagar utan till olika kategorier av förmåner.

I 1 mom. 1 punkten avses förmåner enligt följande lagar:

- lagen om pension för arbetstagare (395/1964),
- lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962),
- lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985),
- lagen om sjömanspensioner (72/1956),
- lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948),
- lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
- lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984),
- lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990),
- lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993),
- lagen om försök med altemneringsledighet (1663/1995),
- lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997),
- lönegarantilagen (866/1998) och lagen om lönegaranti för sjömän (927/1979),
- lagen om utbildnings- och avgångsbi-dragsfonden (537/1990),
- lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999), och
- lagen om arbetsverksamhet i rehabiliter-

ingssyfte (189/2001).

Avsikten är att de i punkten nämnda förmånslagen skall omfatta alla de förmåner som utbetalas på basis av ovan nämnda lagar. Exempelvis arbetsmarknadsstöd kan betalas enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, men också i form av integrationsstöd, utbildningsdagpenning eller enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Omnämmandet av arbetsmarknadsstöd innebär att de ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållandena skall delta i behandlingen av ärendet, oberoende av vilken lag som ligger till grund för utbetalningen.

Samma i 1 punkten nämnda ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållandena inom den privata sektorn kan delta i behandlingen av alla i punkten nämnda kategorier av ärenden. I dag förordnas lekmannaledamöter vid försäkringsdomstolen separat för behandlingen av ärenden som gäller arbetspensioner, olycksfall i arbetet och utkomstskydd för arbetslösa. I alla dessa behövs dock samma typ av sakkunskap om arbetslivet och förhållandena på arbetsmarknaden.

Enligt förslaget skall de i 1 punkten nämnda ledamöterna med kännedom om arbetsförhållandena också delta i behandlingen av ärenden som gäller sjömanspensioner. I dag förordnas vid försäkringsdomstolen särskilda lekmannaledamöter för behandlingen av dessa ärenden. Det är dock frågan om en liten grupp av ärenden, så en separat sammansättning bromsar i praktiken upp behandlingen av dessa ärenden. En separat sammansättning för sjömanspensioner används i dag inte heller i pensionsnämnden, där sjömanspensionsärendena behandlas i samma sammansättning som andra arbetspensionsärenden inom den privata sektorn.

I 1 mom. 2 punkten avses förmånerna enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964).

I 1 mom. 3 punkten avses förmåner enligt följande lagar:

- lagen om statens pensioner (280/1966)
- lagen om statens familjepensioner (774/1968),
- lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997),
- lagen om Finlands Bank (719/1997),

- pensioner enligt 7 § 1 mom. 9 punkten och 13 § lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

- pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966),

- lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan (258/1970),

- lagen om pension för riksdagsmän (328/1967),

- lagen om familjepension efter riksdagsman (107/1990),

- lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977).

I 1 mom. 4 punkten avses pensionsärenden enligt lagen om pension för företagare (468/1969).

I 1 mom. 5 punkten avses ärenden som gäller pensionsskyddet för personer som i vid bemärkelse verkat som lantbruksföretagare. Hit hör följande lagar:

- lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969),

- lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990),

- lagen om avträdelsepension (16/1974),

- lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992),

- lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994),

- lagen om stöd för nedläggning av växthusproduktion och äppelodling (1297/1994),

- lagen om stöd för nedläggning av jordbruksproduktion (1340/1996),

- lantbruksföretagarnas utkomstskydd enligt lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991), och

- lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981).

Enligt förslaget skall de ledamöter som avses i denna paragraf delta i behandlingen av alla ärenden inom respektive kategorier av ärenden. I dag deltar försäkringsdomstolens lekmannaledamöter när det gäller arbetspensioner och arbetsolycksfall inom den privata sektorn bara i behandlingen av de ärenden som gäller rätten till pension eller ersättning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs i syfte att garantera opartiskhet att i de ärenden som avses i 1–3 punkten deltar samtidigt en ledamot som förordnats på förslag av arbetsgi-

varsidan och en ledamot som förordnats på förslag av arbetstagersidan. Detta motsvarar de nuvarande bestämmelserna om lekmanaledamöter i 5 b § lagen om försäkringsdomstolen.

12 §. *Ledamöter förtrogna med militärskadeärenden.* Paragrafen motsvarar nuvarande bestämmelser.

Kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet har föreslagit att det också i militärskadeärenden skall finnas en besvärsväg i två steg, så att första instans är besvärsnämnden för olycksfallsärenden och andra instans är försäkringsdomstolen. Enligt kommitténs förslag skall i behandlingen av militärskadeärenden i besvärsnämnden delta ledamöter med sakkunskap om militärskadeärenden, men i försäkringsdomstolen avgörs dessa ärenden i en sammansättning med tre ledamöter utan sakkunnigledamöter. Om kommitténs förslag beträffande militärskadeärendena genomförs, kan bestämmelserna om militärledamöter upphävas i lagen.

13 §. *Förstärkt sammanträde och plenum.* I paragrafen finns bestämmelser om försäkringsdomstolens förstärkta sammanträde och plenum.

I 5 § 3 mom. i den gällande lagen finns bestämmelser om möjligheten att föra ett ärende till behandling i så kallad utvidgad division, och då deltar i divisionens sammanträde förutom försäkringsöverdomaren också den i tjänsten äldsta av de äldre försäkringsdomarna. Behandlingen i utvidgad division har visat sig fungera dåligt, och bara ett fåtal ärenden per år har avgjorts vid utvidgat sammanträde. Därför föreslås den utvidgade divisionen enligt den gällande lagen bli ersatt med en ny sammansättning, förstärkt sammanträde.

Överdomaren eller en lagman kan överföra ett ärende eller en fråga som hör till det till förstärkt sammanträde, varvid ordförande är överdomaren eller, om överdomaren inte deltar, avdelningens lagman. Övriga ledamöter är de ledamöter som tidigare behandlat ärendet och de övriga försäkringsrättsdomarna vid samma avdelning och, när överdomaren är ordförande, avdelningens lagman. Det förstärkta sammanträdet blir en sammansättning som är starkare än den nuvarande utvidgade divisionen men lättare än plenum. Eftersom

här deltar de försäkringsrättsdomare som är specialiserade på avdelningens kategorier av ärenden garanteras bästa möjliga sakkunskap i det ärende som skall avgöras. Deltagandet i det förstärkta sammanträdet binder också avdelningens försäkringsrättsdomare vid avgörandet. Avsikten är att möjligheten att få ett ärende behandlat vid förstärkt sammanträde skall utnyttjas mer än den nuvarande utvidgade divisionen. Det förstärkta sammanträdet är domfört när minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande. Ledamöterna med uppgiften som bisyssla blir relativt sett färre vid förstärkt sammanträde än vid den utvidgade divisionens sammanträde i dag. På detta sätt vill man betona den juridiska sakkunskapen i det förstärkta sammanträdet.

Möjligheten att föra ett ärende till plenum kvarstår i huvudsak på samma sätt som enligt 5 § 2 mom. i den gällande lagen. Plenum är domfört när minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande.

Närmare bestämmelser om överföring av ett ärenden eller en fråga till förstärkt sammanträde eller plenum skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmast blir det frågan om principiellt viktiga eller vittbärande frågor där besluten kan antas bli av principiell eller prejudicerande karaktär.

14 §. *Förvaltningssammanträde.* I paragrafen finns föreskrifter om försäkringsdomstolens förvaltningssammanträde. I 5 § 4 mom. i den gällande lagen finns bestämmelser om behandling och avgörande av administrativa och ekonomiska ärenden. I dag sköts dessa till stor del i den så kallade förvaltningsdivisionen, där försäkringsöverdomaren är ordförande och de ordinarie försäkringsdomarna är ledamöter. Endast löpande ärenden avgörs av försäkringsöverdomaren.

Att avgöra administrativa och ekonomiska ärenden i förvaltningsdivisionen har visat sig vara ett onödigt tungt och osmidigt förfarande. Förfarandet vid avgöranden i förvaltningsärenden föreslås bli ändrat så att endast de förvaltningsärenden som uttryckligen genom statsrådets förordning hänförs till försäkringsdomstolens sammanträde skall avgöras i sammanträde där försäkringsöverdomaren är ordförande och de ordinarie lagmännen och försäkringsrättsdomarna är ledamöter. Denna sammansättning går under namnet

förvaltningssammanträde.

Eftersom bland annat de frågor som gäller utnämning av försäkringsrättsdomare och försäkringsrättssekreterare skall behandlas vid förvaltningssammanträde, kan de för viss tid förordnade försäkringsrättsdomarna inte delta i förvaltningssammanträde.

Övriga administrativa och ekonomiska ärenden än de som behandlas vid försäkringsdomstolens sammanträde avgörs av överdomaren. Denna reform effektiviserar och lättar upp behandlingen och avgörandet av de administrativa och ekonomiska ärendena.

15 §. *För viss tid utnämnda domares rätt att delta i behandlingen av ärenden.* I paragrafen finns bestämmelser om när en för viss tid utnämnd domare kan delta i behandlingen av ett sådant ärende som hand eller hon varit med om att bereda eller behandla under den tid som utnämningen gällt. Genom formuleringen framhålls att det är frågan om enskilda ärenden.

Vid försäkringsdomstolen finns i dag flera domare som utnämnts för viss tid och även i fortsättningen kommer det att finnas behov att utnämna sådana försäkringsrättsdomare. För att avgörandena skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt måste en domare som utnämnts för en viss tid kunna fortsätta att delta i behandlingen av de ärenden som han eller hon varit med om att bereda eller behandla under den tid som utnämningen gällt. Då behöver man inte mitt i behandlingen förordna en annan domare att ta över ärendet.

16 §. *Tillämpning av förvaltningsprocesslagen.* Om tillämpningen av förvaltningsprocesslagen i försäkringsdomstolen finns i dag en bestämmelse i 9 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen. Till innehållet motsvarar förslaget nuvarande reglering, men ordalydelsen i bestämmelsen om muntlig förhandling preciseras.

På basis av 1 mom. kunde försäkringsdomstolen vid behov ordna muntlig förhandling för att utreda saken, i enlighet med 37 § förvaltningsprocesslagen. Dessutom finns i 2 mom. bestämmelser om att det som föreskrivs i 38 § förvaltningsprocesslagen om ordnande av muntlig förhandling i en förvaltningsdomstol på begäran av en part också gäller muntlig förhandling i försäkringsdomstolen. Detta innebär att försäkringsdomsto-

len är skyldig att ordna muntlig förhandling på begäran av en part på samma sätt som förvaltningsdomstolen.

I de lagar som gäller förmånerna inom den sociala tryggheten kan alltså finnas med förmånernas karaktär sammanhängande bestämmelser om ett förfarande som avviker från förvaltningsprocesslagen, och som skall tillämpas i stället för förvaltningsprocesslagen. Här kan nämnas bestämmelserna om inlämnande av besvärsskriften till den socialskyddsanstalt som har fattat beslutet i fråga. En bestämmelse om att förvaltningsprocesslagens bestämmelser om extraordinärt ändringssökande inte skall tillämpas på försäkringsdomstolen ingår i 18 §.

17 §. *Offentlighet vid rättegång.* När det gäller offentligheten vid rättegång tillämpas i försäkringsdomstolen lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). Därtill finns sekretessbestämmelser i vissa av de relevanta speciallagarna.

Största delen av de ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen innehåller sådana uppgifter om personens hälsotillstånd eller ekonomiska ställning som skall hållas hemliga. När det gäller ärendena i försäkringsdomstolen är det i allmänhet viktigare att den personliga integriteten skyddas än att offentligheten vid rättegången garanteras. Om de uppgifter om enskilda parter hälsotillstånd eller ekonomiska ställning som behandlas i försäkringsdomstolen blir kända för arbetsgivaren eller någon annan närstående krets kan det åsamka den enskilda parten stor olägenhet i arbets- och privatlivet. Om sekretessbelagda uppgifter blir offentliga vid rättegången kan det i praktiken begränsa partens möjligheter att utnyttja sin besvär rätt.

I dag finns i lagen om försäkringsdomstolen inga bestämmelser om verkställande av muntlig förhandling inom stängda dörrar. Lagen om offentlighet vid rättegång har i första hand stiftats med tanke på behandlingen i allmän underrätt och den lämpar sig inte på bästa tänkbara sätt för de ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen. Särskilt frågan om de muntliga förhandlingarna skall vara offentliga har visat sig vara tolkningsbar. I de ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen är en stor del av rättegångs-

materialet underställt sekretessbestämmelser. Att garantera att sådant rättegångsmaterial hålls hemligt kan göra det svårt att genomföra en muntlig förhandling.

Enligt förslaget är utgångspunkten att vid behandling av ärenden i försäkringsdomstolen tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång. Muntlig förhandling skall dock ske inom stängda dörrar i ärenden i vilka tystnadsplikt gäller. Försäkringsdomstolen kan bestämma att även ett annat ärende skall behandlas inom stängda dörrar på den grund att offentlig behandling kunde medföra särskild olägenhet för en part. Offentligheten vid skriftlig behandling förändras inte. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 15 § marknadsdomstolslagen (1527/2001).

En revidering av de allmänna bestämmelserna om offentlighet vid rättegång är aktuell. Reformen kan påverka också de bestämmelser som gäller för försäkringsdomstolen.

3 kap. Extraordinärt ändringssökande

18 §. *Undanröjande av beslut.* Den föreslagna bestämmelsen om undanröjande av beslut motsvarar huvudsakligen den nu gällande 9 § lagen om försäkringsdomstolen. Om undanröjande av beslut finns närmare bestämmelser i de olika förmånslagarna. Exempelvis i 74 § 1 mom. folkpensionslagen (347/1956) finns en sådan bestämmelse, enligt vilken försäkringsdomstolen kan undanröja ett lagakraftvunnet beslut om det grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. I nästan alla lagar om förmåner inom den sociala tryggheten finns bestämmelser med motsvarande innehåll.

Enligt förslaget av kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet skall bestämmelserna om undanröjande av beslut överföras från förmånslagarna till lagen om försäkringsdomstolen. Detta skulle förtydliga och förenhetliga reglerna. I denna proposition föreslås dock inte att bestämmelserna samlas och överförs till lagen om försäkringsdomstolen, eftersom saken kräver ytterligare utredning.

I paragrafen föreslås dock en ändring i

domstolens sammansättning, så att ett ärende som gäller undanröjande av beslut skall behandlas i en sammansättning med tre ledamöter. I ett ärende som gäller undanröjande av beslut återförvisar försäkringsdomstolen, om den godtar ansökan ärendet till den anstalt som fattat beslutet för ny behandling. I dessa ärenden fattar försäkringsdomstolen således inte beslut i saken. De flesta ansökningar som gäller undanröjande av beslut motiveras med att beslutet grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning. Att de i 11 och 12 § nämnda ledamöterna med uppgiften som bisyssla deltar i behandlingen av ärendena i försäkringsdomstolen är befogat närmast då man tillämpar de materiella bestämmelserna i förmånslagarna. Om de ärenden som gäller extraordinärt ändringssökande avgörs i en mindre sammansättning än i dag frigörs resurser för behandlingen av andra ärenden.

19 §. *Återbrytande av beslut.* I paragrafen finns bestämmelser om högsta förvaltningsdomstolens behörighet att återbryta försäkringsdomstolens beslut. I dag kan ändring i ärenden som hör till försäkringsdomstolens behörighet inte sökas genom extraordinära rättsmedel hos högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt 1 mom. kan ett beslut av försäkringsdomstolen återbrytas, om det vid behandlingen av ärendet i försäkringsdomstolen har inträffat ett sådant fel i förfarandet som väsentligt har kunnat inverka på beslutet. Detta motsvarar den grund för återbrytande av förvaltningsbeslut som nämns i 63 § 1 mom. 1 punkten förvaltningsprocesslagen.

Ett beslut kan återbrytas bara på grund av ett procedurfel i försäkringsdomstolen, inte för att försäkringsdomstolen har tillämpat lagen felaktigt när den med anledning av en ändringsansökan har bedömt förfarandet i behandlingsskedet före försäkringsdomstolen.

Övriga i 63 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen nämnda grunder för återbrytning tillämpas inte på återbrytande av försäkringsdomstolens beslut. Ett beslut kan därmed inte återbrytas för att det grundar sig på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller på ett misstag som väsentligt har kunnat inverka på beslutet (förvaltningsprocesslagen 63 § 1 mom. 2 punkten). Ett beslut kan inte heller

återbrytas om det i ärendet har tillkommit en sådan ny utredning som väsentligt har kunnat inverka på beslutet och det inte beror av sökanden att den nya utredningen inte i tiden har företetts (dito, 63 § 1 mom. 3 punkten). I dessa fall är det möjligt att hos försäkringsdomstolen ansöka om undanröjande av beslutet i enlighet med 18 §. Ansökan om undanröjande av beslut kunde göras till försäkringsdomstolen även då högsta förvaltningsdomstolen är behörig att återbryta beslutet. En sådan parallell behörighet beräknas dock inte leda till några större praktiska problem. Situationen är idag densamma då det gäller försäkringsdomstolens och högsta domstolens behörighet till de delar som extraordinärt ändringssökande styrs över till högsta domstolen.

Ansökan om återbrytande av försäkringsdomstolens beslut görs till högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen. Momentets sista mening är en hänvisning till 63 § 2 mom. och 64–68 § förvaltningsprocesslagen. Återbrytande skall därmed sökas inom fem år från det beslutet vann laga kraft. Av synnerligen vägande skäl kan ett beslut återbrytas även efter utsatt tid (förvaltningsprocesslagen 64 §). Ett beslut får inte återbrytas, om det inte kränker den enskildes rätt eller dess återbrytande anses påkallat av allmänt intresse (dito, 63 § 2 mom.).

Extraordinärt ändringssökande i försäkringsdomstolens beslut styrs i enlighet med denna paragraf över till högsta förvaltningsdomstolen också i olycksfallsförsäkringsärenden, i vilka ändring i försäkringsdomstolens beslut kan sökas hos högsta domstolen, om denna beviljar besvärstillstånd. Avsikten är att ändringssökande som avser försäkringsdomstolens förfarande i form av begränsat extraordinärt ändringssökande skall styras över till högsta förvaltningsdomstolen i alla kategorier av ärenden som gäller social trygghet.

I praktiken kan det till högsta förvaltningsdomstolen också komma in ansökningar om återbrytande av beslut, där ändring söks på någon annan grund än den som nämns i 1 mom. Om det i ansökan ingenting nämns om ett procedurfel i försäkringsdomstolen som grund för återbrytandet, hör ärendet inte till

någon del till högsta förvaltningsdomstolens behörighet. Då kunde högsta förvaltningsdomstolen överföra ärendet till försäkringsdomstolen i enlighet med 29 § förvaltningsprocesslagen. Eftersom frågan om vilken myndighet som är behörig i detta fall är uppenbart klar, behövs inget lagskipningsbeslut, utan överföringen kan ske genom enbart ett administrativt brev. Ändringssökanden skall informeras om överföringen. Detta innebär att högsta förvaltningsdomstolen snabbt och smidigt kan överföra dessa ärenden.

Om det i ansökan som grund för återbrytandet nämns också andra grunder än ett procedurfel i försäkringsdomstolen, är utgångspunkten vid behandlingen att högsta förvaltningsdomstolen vad försäkringsdomstolens procedurfel beträffar undersöker saken som en ansökan enligt denna paragraf. Om högsta förvaltningsdomstolen inte återbryter beslutet på denna grund, överför den genom ett lagskipningsbeslut ärendet till försäkringsdomstolen till den del som det är frågan om undanröjande av ett beslut inom försäkringsdomstolens behörighet. Det är också möjligt att separat genom ett lagskipningsbeslut delvis överföra ärendet till försäkringsdomstolen, t.ex. i det fall att den fastställda tiden på fem år för undanröjande av beslut håller på att löpa ut.

Kommittén för ändringssökande i beslut om social trygghet föreslog i sitt betänkande att högsta förvaltningsdomstolen utan något lagskipningsbeslut skulle kunna överföra ärendet i sin helhet till försäkringsdomstolen även i det fall att i ansökan har framställts både sådana grunder som avses i 1 mom. och andra grunder. Enligt kommitténs förslag kunde högsta förvaltningsdomstolen då från fall till fall bedöma om den ger ett lagskipningsbeslut i den fråga som hör till dess behörighet. Den reglering som kommittén föreslår innebär att frågan om ett procedurfel i försäkringsdomstolen kunde styras över antingen till försäkringsdomstolen eller till högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelserna om försäkringsdomstolens behörighet att undanröja ett lagakraftvunnet beslut är dock i dag formulerade så att det är en tolkningsfråga om försäkringsdomstolen är behörig att undanröja ett beslut på grund av

ett eget procedurfel. Om försäkringsdomstolen till denna del återför ansökan om undanröjande till högsta förvaltningsdomstolen efter att först ha prövat de övriga grunder som anförs i ansökan, skulle behandlingen av undanröjandet för sökandens del bli uppdelat i flera skeden. Om försäkringsdomstolens tolkning är den att bestämmelserna om undanröjande av beslut ger den behörighet att pröva även lagenligheten i det egna förfarandet, kunde den avgöra ärendet även till denna del. Då skulle frågan om försäkringsdomstolens procedurfel inte alls styras över till högsta förvaltningsdomstolen för avgörande.

I denna proposition föreslås i paragrafen om undanröjande av beslut ingen särskild bestämmelse om överförande av ärenden till försäkringsdomstolen, utan i fråga om överföringar tillämpas förvaltningsprocesslagen. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att ett yrkande på återbrytande som på grund av ett procedurfel i försäkringsdomstolen framställts till högsta förvaltningsdomstolen skall avgöras i högsta förvaltningsdomstolen utan att överföringarna ur partens synvinkel bli onödigt många. Man har dock för avsikt att följa upp hur bestämmelserna om återbrytning fungerar och se om de eventuellt behöver justeras. Revideringen av bestämmelserna skall fortsätta så att också försäkringsdomstolens behörighet att undanröja ett lagakraftvunnet beslut skall finnas centralt reglerad i lagen om försäkringsdomstolen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att i övrigt tillämpas i ärenden som faller inom området för försäkringsdomstolens behörighet inte vad som i 11 kap. förvaltningsprocesslagen bestäms om extraordinärt ändringssökande. Detta motsvarar i huvudsak 9 § i den nuvarande lagen om försäkringsdomstolen, där det sägs att i ett ärende som faller inom området för försäkringsdomstolens behörighet tillämpas inte vad som i 11 kap. förvaltningsprocesslagen bestäms om extraordinärt ändringssökande.

Det föreslagna 2 mom. hindrar inte högsta förvaltningsdomstolen från att behandla en ansökan om återbrytande av dess eget beslut i ett ärende där den har avgjort en ansökan i ett ärende enligt 1 mom.

4 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. *Tjänsteåtal*. I paragrafen bestäms att överdomaren, övriga ledamöter och föredragande i försäkringsdomstolen åtalas för tjänstebrott vid Helsingfors hovrätt.

Till innehållet motsvarar bestämmelsen den gällande 11 §, dock med tillägget att även föredragandena i försäkringsdomstolen åtalas för tjänstebrott i hovrätten, på samma sätt som föredragande vid andra domstolar.

21 §. *Försäkringsdomstolens rätt att få upplysningar och handräckning*. Paragrafen gäller lämnande av upplysningar och handräckning. Den motsvarar i huvudsak 7 § i den gällande lagen, men ordalydelsen ändras och preciseras.

Dessutom föreslås i syfte att förtydliga regleringen att i paragrafen tas in ett omnämnande av att försäkringsdomstolen har rätt till avgiftsfri handräckning.

22 §. *Närmare bestämmelser*. Närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen om försäkringsdomstolen skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom skall närmare bestämmelser om organiseringen av arbetet i försäkringsdomstolen meddelas i försäkringsdomstolens arbetsordning, som fastställs av försäkringsdomstolen.

23 §. *Ikraftträdande*. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

24 §. *Övergångsbestämmelser*. I paragrafens 1 mom. sägs att alla hänvisningar till lagen om försäkringsdomstolen när denna lag har trätt i kraft avser hänvisning till denna lag.

Det är allmän praxis att en bestämmelse börjar tillämpas från den dag då den trätt i kraft, om inte annat finns föreskrivet. Denna lag skall således när den trätt i kraft tillämpas också på behandlingen av de ärenden som blivit anhängiga i försäkringsdomstolen innan lagen trädde i kraft. Ett undantag utgör dock bestämmelserna om återbrytande av beslut i 19 §, som tillämpas först på de försäkringsdomstolens beslut som givits efter det att denna lag trätt i kraft. Detta undantag finns inskrivet i 24 § 2 mom.

I lagen om försäkringsdomstolen finns inte övergångsbestämmelser som gäller högsta domstolen, för i denna lag föreskrivs inte om extraordinärt ändringssökande hos högsta

domstolen. Om extraordinärt ändringssökande i beslut av högsta domstolen i ett olycksfallsförsäkringsärende finns bestämmelser i lagen om olycksfallsförsäkring, där det också finns övergångsbestämmelser som gäller detta. Dessutom finns det i brottsskadelagen och lagen om skada, ådragen i militärtjänst övergångsbestämmelser som gäller högsta domstolen, för i dessa lagar upphävs de bestämmelser som gäller extraordinärt ändringssökande hos högsta domstolen.

1.2. Lagen om utnämning av domare

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Om tjänstebenämningarna för domarna vid försäkringsdomstolen finns bestämt i 1 § 6 punkten lagen om utnämning av domare (205/2000).

I samband med organisationsreformen vid försäkringsdomstolen föreslås ändringar i tjänstestrukturen för domarna vid försäkringsdomstolen. Lagen om utnämning av domare ändras på motsvarande sätt så att de nuvarande tjänstebenämningarna äldre och yngre försäkringsdomare frångås och ersätts med den enhetliga tjänstebenämningen försäkringsrättsdomare. Detta motsvarar förslaget i lagen om försäkringsdomstolen, enligt vilket den nuvarande tjänstebenämningen försäkringssekreterare blir försäkringsrättssekreterare.

10 §. *Domstolarnas utlåtanden.* Beslut om försäkringsdomstolens utlåtande i en fråga som gäller tillsättande av en tjänst fattas av försäkringsdomstolens förvaltningsammansträde. Detta bestäms i 10 § lagen om utnämning av domare.

11 §. *Behörighetsvillkor och grunder för utnämning av domare.* Det föreslås att försäkringsdomstolen uppdelas i avdelningar under ledning av var sin lagman, som inför överdomaren ansvarar för avdelningens resultat. Lagmanstjänsterna vid försäkringsdomstolen blir sådana cheftjänser att det är befogat att bland behörighetsvillkoren nämna ledarförmåga. Därför fogas till 11 § 3 mom. ett omnämnande av lagman vid försäkringsdomstolen.

17 §. *Utnämning av vissa av de högsta domarna för viss tid.* Rättsadministrativt lyder försäkringsdomstolen i dag under högsta domstolen. Detta framgår närmast däri att

vissa ärenden som gäller utnämning av domare vid försäkringsdomstolen för viss tid i dag sköts av högsta domstolen.

I propositionen föreslås att de rättsadministrativa uppgifterna i samband med försäkringsdomstolen skall överföras från högsta domstolen till högsta förvaltningsdomstolen. Detta motsvarar bättre domstolväsendets struktur som den framställs i grundlagen, enligt vilken högsta förvaltningsdomstolen utövar den högsta domsrätten i förvaltningsprocessärenden. Förslaget överensstämmer också med de föreslagna bestämmelserna i lagen om försäkringsdomstolen, enligt vilka högsta förvaltningsdomstolen ges behörighet att återbryta försäkringsdomstolens beslut på grund av procedurfel i försäkringsdomstolen.

Enligt 2 mom. utnämns överdomaren vid försäkringsdomstolen i dag av högsta domstolen för viss tid. I propositionen föreslås lagrummet bli ändrat så att överdomaren för viss tid utnämns av högsta förvaltningsdomstolen.

18 §. *Utnämning av övriga domare för viss tid.* Paragrafens 1 och 3 mom. föreslås bli justerade så att andra domare som för viss tid, ett år eller längre, förordnas till försäkringsdomstolen förordnas av högsta förvaltningsdomstolen och inte av högsta domstolen.

Försäkringsdomstolens överdomare utnämner domare till försäkringsdomstolen för högst två månader och försäkringsdomstolen för viss tid som är längre tid än två månader. I dag utnämner försäkringsdomstolen andra domare till försäkringsdomstolen för kortare tid än ett år. Den föreslagna regleringen motsvarar de bestämmelser som gäller för förvaltningsdomstolarna och marknadsdomstolen.

19 a §. *Förordnande av en ojävig domare.* Paragrafen föreslås bli ändrad så att det är högsta förvaltningsdomstolen och inte högsta domstolen som förordnar en ojävig domare i stället för en jävig domare vid försäkringsdomstolen.

I paragrafen görs motsvarande ändring också för marknadsdomstolens del, för sedan lagen om marknadsdomstolen (1527/2001) trätt i kraft från början av mars 2002 sköts vissa rättsadministrativa ärenden som gäller marknadsdomstolen av högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelsen om förordnande

av en ojävig domare justeras i enlighet härmed.

1.3. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

10 §. När det gäller bostadsbidrag för pensionstagare finns i dag i alla ärenden utom återindrivningsärenden en besvärsväg i ett steg till prövningsnämnden. I syfte att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att ändring i prövningsnämndens beslut får sökas hos försäkringsdomstolen på samma sätt som i andra folkpensionsärenden.

1.4. Folkpensionslagen

73 §. I paragrafens 2 mom. bestäms i dag att den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen, om beslutet gäller rätt till pension eller vårdbidrag eller om det gäller återkrav. I ärenden som gäller folkpensionens belopp finns således i dag en besvärsväg i ett steg till prövningsnämnden. För att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att denna begränsning i rätten att söka ändring slopas. Prövningsnämndens beslut får därmed också när det gäller pensionsbeloppet överklagas hos försäkringsdomstolen.

Ändringen påverkar besvärsvägen också när det gäller bostadsbidrag för pensionstagare, för i 10 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, som gäller ändringssökande, hänvisas till 8 kap. folkpensionslagen.

1.5. Lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden

3 b §. *Ändringssökande.* I de ärenden som avses i lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden finns i dag en besvärsväg i ett steg till arbetslöshetsnämnden. I syfte att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att ändring i arbetslöshetsnämndens beslut skall få sökas hos försäkringsdomstolen.

3 d §. *Undanröjande av beslut och ny behandling.* I dag kan arbetslöshetsnämnden undanröja ett lagakraftvunnet beslut och behandla ärendet på nytt eller bestämma att det skall behandlas på nytt.

Eftersom försäkringsdomstolen i dessa ärenden kommer att vara sista rättsinstans föreslås att försäkringsdomstolen skall kunna undanröja ett lagakraftvunnet beslut på samma sätt som i andra ärenden som hör till försäkringsdomstolens behörighet.

1.6. Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

9 §. *Ändringssökande.* I ärenden som gäller stöd för skolresor finns i dag en besvärsväg i ett steg till besvärsnämnden för studiestöd. I syfte att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att beslut av besvärsnämnden för studiestöd skall få överklagas hos försäkringsdomstolen.

14 §. *Hänvisningsbestämmelse.* I dag kan besvärsnämnden för studiestöd undanröja ett lagakraftvunnet beslut. Eftersom försäkringsdomstolen i dessa ärenden kommer att vara sista rättsinstans föreslås att försäkringsdomstolen skall kunna undanröja ett lagakraftvunnet beslut på samma sätt som i andra ärenden som hör till försäkringsdomstolens behörighet.

1.7. Lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen

7 §. I paragrafens 3 mom. finns i dag bestämt att ändring i olycksfallsnämndens beslut inte får sökas genom besvär. I syfte att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att olycksfallsnämndens beslut skall få överklagas hos försäkringsdomstolen.

8 §. I dag kan olycksfallsnämnden undanröja ett lagakraftvunnet beslut. Eftersom försäkringsdomstolen i dessa ärenden kommer att vara sista rättsinstans föreslås att försäkringsdomstolen skall kunna undanröja ett lagakraftvunnet beslut på samma sätt som i andra ärenden som hör till försäkringsdomstolens behörighet.

1.8. Lönegarantilagen

26 §. *Förvaltningsbesvär.* I paragrafens 2 mom. finns i dag bestämt att ändring i arbetslöshetsnämndens beslut får sökas genom be-

svär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Ändringssökandet i lönegarantiärenden avviker således från förfarandet i andra kategorier av ärenden. Arbetslöshetsnämndens beslut i andra ärenden kan överklagas hos försäkringsdomstolen. I syfte att förenhetliga besvärssystemet föreslås att ändring i arbetslöshetsnämndens beslut skall sökas hos försäkringsdomstolen och inte hos högsta förvaltningsdomstolen. I behandlingen av dessa ärenden i försäkringsdomstolen skall enligt 11 § lagen om försäkringsdomstolen delta ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållandena.

Enligt 2 mom. skall ändring sökas inom den besvärstid som anges i 1 mom. I 1 mom. finns bestämt att besvärstiden är 30 dagar och att ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet postades till den adress som ändringssökanden uppgett, om inte något annat visas i samband med besvären. Hänvisningen till 1 mom. är onödig när det gäller besvärstiden på 30 dagar, eftersom tidsfristen finns angiven i 22 § förvaltningsprocesslagen. När det gäller delfäendet av beslutet hänvisas i 2 mom. alltjämt till 1 mom.

Som ett nytt 3 mom. föreslås till paragrafen bli fogad en bestämmelse enligt vilken i fråga om extraordinärt ändringssökande i ett beslut enligt 1 och 2 mom. som avser ett lönegarantiärende skall gälla vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen. Detta innebär ett undantag från 19 § lagen om försäkringsdomstolen, enligt vilken högsta förvaltningsdomstolen kan återbryta ett beslut av försäkringsdomstolen, om det vid behandlingen av ärendet i försäkringsdomstolen har inträffat ett procedurfel, men i övrigt tillämpas i de ärenden som faller inom området för försäkringsdomstolens behörighet inte vad som i 11 kap. förvaltningsprocesslagen bestäms om extraordinärt ändringssökande.

Undantagsbestämmelsen om extraordinärt ändringssökande behövs när det gäller lönegarantiärenden, eftersom försäkringsdomstolen inte i dessa ärenden har rätt att undanröja ett lagakraftvunnet beslut. På lönegarantiärendena kan man inte heller tillämpa likadana bestämmelser om försäkringsdomstolens behörighet att undanröja beslut som på andra ärenden som gäller social trygghet, för i lö-

negarantiärenden har också de allmänna domstolarna behörighet.

I dag styrs ett extraordinärt ändringssökande i ett förvaltningsrättsligt ärende till högsta förvaltningsdomstolen, så till denna del motsvarar bestämmelsen det nuvarande förfarandet. I ett lönegarantiärende kan ett extraordinärt ändringssökande också styras över till högsta domstolen när det gäller en fråga i vilken en allmän domstol är behörig. Den föreslagna bestämmelsen medför ingen ändring i detta.

1.9. Lagen om lönegaranti för sjömän

24 §. *Förvaltningsbesvär.* I paragrafens 2 mom. finns i dag bestämt att den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen inom den tid som anges i 1 mom. från delfäendet av arbetslöshetsnämndens beslut. I 1 mom., till vilket det hänvisas, sägs att besvären skall framställas inom 30 dagar från delfäendet av beslutet och att ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet postades till den adress som ändringssökanden uppgett, om inte något annat visas i samband med besvären.

Ändringssökandet i lönegarantiärenden avviker således från förfarandet i andra kategorier av ärenden. Arbetslöshetsnämndens beslut i andra ärenden kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

I syfte att förenhetliga besvärssystemet föreslås att ändring i arbetslöshetsnämndens beslut skall sökas hos försäkringsdomstolen och inte hos högsta förvaltningsdomstolen. I behandlingen av dessa ärenden i försäkringsdomstolen skall enligt 11 § lagen om försäkringsdomstolen delta ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållandena.

När det gäller delfäendet av beslutet hänvisas i 2 mom. alltjämt till 1 mom.

Som ett nytt 3 mom. föreslås till paragrafen bli fogad en bestämmelse motsvarande det föreslagna nya 26 § 3 mom. lagen om lönegaranti. Enligt bestämmelsen gäller i fråga om extraordinärt ändringssökande i ett beslut enligt 1 och 2 mom. som avser ett lönegaran-

tiärende vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen.

1.10. Lagen om olycksfallsförsäkring

43 §. I sista meningen i paragrafens 1 mom. fastställs i dag att i olycksfallsnämndens beslut får ändring inte sökas genom besvär. I syfte att garantera en besvärsväg i två steg föreslås att olycksfallsnämndens beslut skall få överklagas hos försäkringsdomstolen.

53 d §. I paragrafens 2 mom. finns i dag bestämt att i fråga om extraordinärt ändringssökande gäller dessutom 31 kap. rättegångsbalken. Enligt förslaget skall i 19 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen införas en möjlighet att ansöka om återbrytande av beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelsen skall också gälla olycksfallsförsäkringsärenden.

Därmed behöver möjligheten till extraordinär ändringsansökan till högsta domstolen i försäkringsdomstolens beslut inte längre bibehållas. Extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut styrs dock alltså till högsta domstolen.

I 5 § lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) sägs att i fråga om ändringssökande, gäller lagen om olycksfallsförsäkring. På motsvarande sätt sägs i 9 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) att i fråga om sökande av ändring gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen om olycksfallsförsäkring. De föreslagna ändringarna i lagen om olycksfallsförsäkring berör således också ärenden som gäller olycksfall i militärtjänst och olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen kan ändring i ett beslut som givits innan denna lag trädde i kraft sökas genom extraordinära rättsmedel enligt nu gällande bestämmelser. På motsvarande sätt föreskrivs i övergångsbestämmelserna i lagen om försäkringsdomstolen att bestämmelserna i 19 § lagen om försäkringsdomstolen om återbrytande av beslut hos högsta förvaltningsdomstolen inte tillämpas på försäkringsdomstolens beslut som meddelats innan lagen trätt i kraft.

1.11. Brottsskadelagen

I 27 § 3 mom. brottsskadelagen finns i dag bestämt att om extraordinärt ändringssökande gäller dessutom vad i 31 kap. rättegångsbalken är stadgat.

Enligt förslaget skall bestämmelserna om extraordinärt ändringssökande till högsta domstolen upphävas. I 19 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen skall ges en möjlighet att ansöka om återbrytande av beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelsen gäller också brottsskadeärenden.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen kan ett beslut som givits innan denna lag trätt i kraft överklagas genom extraordinära rättsmedel i enlighet med nuvarande bestämmelser. På motsvarande sätt fastställs i övergångsbestämmelserna i lagen om försäkringsdomstolen att bestämmelserna i 19 § lagen om försäkringsdomstolen om återbrytande av beslut hos högsta förvaltningsdomstolen inte kan tillämpas på beslut som meddelats innan lagen trätt i kraft.

1.12. Lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I 25 § 3 mom. lagen om skada, ådragen i militärtjänst finns i dag bestämt att om extraordinärt ändringssökande gäller dessutom 31 kap. rättegångsbalken.

Enligt förslaget skall bestämmelserna om extraordinärt ändringssökande hos högsta domstolen upphävas. Enligt förslaget skall i 19 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen införas en möjlighet att ansöka om återbrytande av beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. Bestämmelsen skall också gälla militärskadeärenden.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen kan ett beslut som givits innan denna lag trätt i kraft överklagas genom extraordinära rättsmedel i enlighet med nuvarande bestämmelser. På motsvarande sätt fastställs i övergångsbestämmelserna i lagen om försäkringsdomstolen att bestämmelserna om återbrytande av beslut i 19 § lagen om försäkringsdomstolen inte kan tillämpas på beslut

som meddelats innan lagen trätt i kraft.

2. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen om försäkringsdomstolen skall utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om organiseringen av arbetet i försäkringsdomstolen skall meddelas i försäkringsdomstolens arbetsordning.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2003.

På sökande av ändring i ärenden som gäller bostadsbidrag för pensionstagare, folkpensionens belopp, avgångsbidrag och stöd som beviljas för utbildning, stöd för skolresor, lönegaranti, ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen samt ersättningsskyldig olycksfallsförsäkringsanstalt tillämpas de nya bestämmelserna om sökande av ändring hos försäkringsdomstolen i de fall då besvärnämndens beslut har givits efter det att de nya bestämmelserna har trätt i kraft. Detta garanterar att besvärnämnden när den ger sitt beslut kan bifoga en korrekt besvärсанvisning. De lagändringar som avser besvärsvägarna påverkar därmed inte behandlingen av anhängiga besvär som gäller lönegaranti i högsta förvaltningsdomstolen. De påverkar inte heller i ändringssökandet de besvärnämndernas beslut som ges innan de nya bestämmelserna trätt i kraft.

4. Lagstiftningsordning

De föreslagna ändringarna bidrar till att stärka rättsskyddet i systemet för sökande av ändring i beslut om social trygghet, på det sätt som avses i 21 § grundlagen.

Enligt 3 § 3 mom. grundlagen utövas den dömande makten av oberoende domstolar, i högsta instans av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. I 98 § grundlagen finns bestämmelser om domstolväsendets struktur. Där sägs att allmänna domstolar är högsta domstolen, hovrätterna

och tingsrätterna. Allmänna förvaltningsdomstolar är högsta förvaltningsdomstolen och de regionala förvaltningsdomstolarna. Angående specialdomstolar som utövar domsrätt på särskilt angivna områden bestäms genom lag. De högsta domstolarnas uppgifter finns fastställda i 99 §: den högsta domsrätten i tviste- och brottmål utövas av högsta domstolen och i förvaltningsmål av högsta förvaltningsdomstolen.

Besluten om social trygghet gäller lagstadgade förmåner inom den sociala tryggheten, och beviljandet av dem innebär utövande av offentlig makt. De enskilda besluten om dessa förmåner har karaktären av förvaltningsförfarande. De juridiska frågorna i detta sammanhang är huvudsakligen förvaltningsrättsliga, även om det kan finnas beröringspunkter med andra rättsområden, särskilt arbetsrätt och skadeståndsrätt.

I besvärsskedet är besluten om social trygghet till sin karaktär förvaltningsprocessärenden, där den högsta domsrätten enligt 99 § grundlagen utövas av högsta förvaltningsdomstolen. Enligt förslaget skall högsta förvaltningsdomstolen ges behörighet att återbryta ett lagakraftvunnet beslut av försäkringsdomstolen på grund av ett procedurfel i försäkringsdomstolen. Detta garanterar högsta förvaltningsdomstolens möjligheter att se till att förvaltningsprocessförfarandet blir enhetligt också i ärenden som gäller social trygghet.

I olycksfallsförsäkringsärenden är det dock alltför möjligt att söka ändring genom besvär hos högsta domstolen, om denna beviljar besvärstillstånd. I ärenden som gäller militärskador och ersättande av brottsskador med statens medel kan man däremot inte längre söka ändring hos högsta domstolen genom extraordinära rättsmedel.

Försäkringsdomstolen är en specialdomstol vars behörighet i lag är begränsad till vissa ärenden. I praktiken kommer försäkringsdomstolen att vara sista fullföljdsinstans i de ärenden den behandlar och den har också rätt att undanröja lagakraftvunna beslut. Enligt motiveringen i regeringens proposition med förslag till ny grundlag strider det inte mot 99 § om de högsta domstolarnas uppgifter att den högsta domsrätten i vissa ärenden anförtros specialdomstolar som arbetsdomstolen

eller marknadsdomstolen. När man ser till försäkringsdomstolens omfattande behörighet i sak motsvarar förslaget att ge högsta förvaltningsdomstolen behörighet att på grund av procedurfel undanröja försäkringsdomstolens beslut bättre domstolsväsendets struktur så som den finns angiven i grundla-

gen.

De lagar som ingår i propositionen torde kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om försäkringsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Försäkringsdomstolens uppgift och personal

4 §

1 §

Behörighet för och förordnande av läkarledamöter

Försäkringsdomstolens uppgift

Försäkringsdomstolen är specialdomstol för ärenden som gäller social trygghet i enlighet med vad som bestäms särskilt.

Läkarledamöterna och deras suppleanter skall vara legitimerade läkare.

Statsrådet förordnar på framställning av justitieministeriet för fem år i sänder ett tillräckligt antal läkarledamöter jämte suppleanter för dem till försäkringsdomstolen, dock högst till dess de uppnår den avgångsålder som anges i 6 §.

2 §

Ledamöter

Försäkringsdomstolen har en överdomare samt som övriga lagfarna ledamöter lagmän och försäkringsrättsdomare. Även en föredragande kan tjänstgöra som lagfaren ledamot enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

För förordnande av läkarledamöter och suppleanter för dem lägger social- och hälsovårdsministeriet fram ett förslag för justitieministeriet.

Vid försäkringsdomstolen finns dessutom läkarledamöter, ledamöter som är förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet och ledamöter som är förtrogna med militärskadeärenden. Dessa är ledamöter med uppgiften som bisyssla.

5 §

Förordnande av andra ledamöter med uppgiften som bisyssla

Överdomaren vid försäkringsdomstolen leder domstolen och svarar för dess resultat.

Statsrådet förordnar på framställning av justitieministeriet för fem år i sänder ett tillräckligt antal ledamöter med uppgiften som bisyssla, vilka är förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet samt med militärskadeärenden, samt suppleanter för dem till försäkringsdomstolen, dock högst till dess de uppnår den avgångsålder som anges i 6 §.

3 §

Behörighet för och utnämning av domare

Om utnämning av och behörighetsvillkor för överdomare, lagman och försäkringsrättsdomare bestäms i lagen om utnämning av domare (205/2000).

För förordnande av dem läggs förslag fram för justitieministeriet enligt vad som bestäms i 11 och 12 §. I varje enskilt förslag skall det finnas dubbelt så många kandidater som det behövliga antalet ledamöter och suppleanter.

Ledamöter och suppleanter för dem förordnas fastän något förslag till förordnande inte har gjorts inom den av statsrådet utsatta tiden eller ett bristfälligt förslag har gjorts upp, om ett förslag inte gjorts upp eller kompletterats trots att en begäran om detta framförts.

6 §

Förfarandet när platsen för en ledamot med uppgiften som bisyssla blir ledig samt avgångsåldern för ledamoten

Om en plats som innehas av en läkarledamot eller en annan ledamot med uppgiften som bisyssla blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om rätten för en ledamot med uppgiften som bisyssla att kvarstå i uppgiften vad som bestäms om rätten för en innehavare av domartjänst att kvarstå i tjänst.

Läkarledamöterna och de andra ledamöterna med uppgiften som bisyssla, fränsett de ledamöter som är förtrogna med militärskadeärenden, är skyldiga att avgå när de fyller 67 år.

7 §

Domared och försäkran

Ledamöterna av försäkringsdomstolen skall då de tillträder sina uppdrag avlägga domared eller avge domarförsäkran så som bestäms i 1 kap. 6 a och 7 § rättegångsbalken, om de inte tidigare har avlagt domared eller avgett domarförsäkran.

8 §

Föredragande

Föredragande vid försäkringsdomstolen är kanslichefen, assessorer och försäkringsrättssekreterare.

Även en försäkringsrättsdomare kan tjänst-

göra som föredragande. Försäkringsdomstolen kan till föredragande utnämna också någon annan tjänsteman med lämplig högskoleexamen.

Behörighetsvillkor för tjänsterna som kanslichef, assessor och försäkringsrättssekreterare är juris kandidatexamen.

Kanslichefen, assessorerna och försäkringssekreterarna utnämns av försäkringsdomstolens förvaltningssammanträde.

2 kap.

Behandling av ärenden vid försäkringsdomstolen

9 §

Avdelningar

Försäkringsdomstolen är uppdelad på avdelningar.

Varje avdelning leds av en lagman vid försäkringsdomstolen, som också svarar för dess resultat.

10 §

Försäkringsdomstolens sammansättning vid avgörande

Lagskipningsärenden avgörs vid sammanträde där överdomaren, en lagman eller en försäkringsrättsdomare vid försäkringsdomstolen är ordförande med två lagfarna ledamöter som övriga ledamöter.

I stället för en av de lagfarna ledamöterna deltar en läkarledamot i behandlingen av ett ärende, om en medicinsk utredning kan inverka på avgörandet av ärendet. Bestämmelser om när andra ledamöter med uppgiften som bisyssla skall delta i behandlingen av ett ärende finns i 11 och 12 §.

I fråga om andra åtgärder än ett slutligt avgörande i huvudsaken kan försäkringsdomstolen fatta beslut utan ledamöter med uppgiften som bisyssla.

11 §

Ledamöter förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet

I behandlingen av de ärenden som avses i denna paragraf deltar i försäkringsdomstolen två ledamöter som är förtrogna med arbetslivet och arbetsmarknaden eller företagsverksamhet. Dessa ledamöter och deras suppleanter förordnas

1) på förslag av de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, när det är fråga om

a) ärenden som gäller arbetspension för personer i privaträttsligt arbetsförhållande,

b) ärenden som gäller olycksfallsförsäkring eller olycksfall i militärtjänst, eller

c) arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, arbetskraftspolitiskt utbildningsstöd, utbildningsdagpenning, vuxenutbildningsstöd, ersättning för uppehälle, alterneringsersättning, lönegaranti, avgångsbidrag eller stöd som beviljas för utbildning eller ärenden i vilka ansökan om medlemskap i en arbetslöshetskassa har förkastats eller en medlem uteslutits ur arbetslöshetskassan,

2) på förslag av kommunala arbetsmarknadsverket och de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension för personer i kommunal anställning,

3) på förslag av statens arbetsmarknadsverk och de mest representativa centralorganisationerna för statens tjänstemän och arbetstagarare, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension för personer i statlig tjänst eller därmed jämförbar tjänst,

4) på förslag av de mest representativa företagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension för företagare, och

5) på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension för lantbruksföretagare och personer som arbetat i med lantbruksföretagares uppgifter jämförbara uppgifter

I de ärenden som avses i 1 mom. 1–3 punkten skall den ena av de ledamöter som avses i nämnda moment och som deltar i behand-

lingen vara förordnad på förslag av arbetsgivar- och den andra på förslag av arbetstagar- och den andra på förslag av arbetstagar- och den andra på förslag av arbetstagar- och den andra på förslag av arbetstagar-

12 §

Ledamöter förtrogna med militärskadeärenden

I behandlingen av ärenden som gäller ersättning på basis av militärskada och ekonomiskt stöd efter värnplikts död deltar i behandlingen vid försäkringsdomstolen två ledamöter som är förtrogna med ersättningstagarnas förhållande eller en ledamot som är förtrogen med ersättningstagarnas förhållanden och en militärledamot enligt vad ärendets art kräver. De ledamöter som är förtrogna med ersättningstagarnas förhållanden och deras suppleanter förordnas på förslag av de mest representativa centralorganisationerna för ersättningstagarna och militärledamöterna på förslag av försvarsministeriet.

13 §

Förstärkt sammanträde och plenum

Överdomaren eller en lagman kan överföra ett ärende eller en fråga som hör till ett ärende till förstärkt sammanträde, vid vilket överdomaren eller lagmannen är ordförande och övriga ledamöter är de ledamöter som tidigare behandlat ärendet samt de övriga försäkringsrättsdomarna vid samma avdelning och avdelningens lagman. Det förstärkta sammanträdet är domfört när minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande.

Överdomaren kan överföra ett ärende eller en fråga som hör till ett ärende till plenum, vid vilket överdomaren är ordförande och övriga ledamöter är de lagmännen och försäkringsrättsdomarna vid försäkringsdomstolen. I plenum deltar en läkarledamot, om en medicinsk utredning kan inverka på avgörandet av ärendet. De övriga ledamöterna med uppgiften som bisyssla deltar i plenum så som bestäms i 11 och 12 §. Plenum är domfört när minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande.

Närmare bestämmelser om överföring av

ett ärenden eller en fråga till förstärkt sammanträde eller plenum utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Förvaltnings-sammanträde

Genom förordning av statsrådet bestäms om vilka förvaltningsärenden och ekonomiska ärenden som skall behandlas vid försäkringsdomstolens sammanträde. Vid behandlingen av dessa ärenden är överdomaren ordförande för försäkringsdomstolen och övriga ledamöter är de ordinarie lagmännen och försäkringsrättsdomarna, av vilka minst fyra skall vara närvarande.

Andra förvaltningsärenden och ekonomiska ärenden än de som behandlas vid försäkringsdomstolens sammanträde avgörs av överdomaren.

15 §

För viss tid utnämnda domares rätt att delta i behandlingen av ärenden

Domare som har utnämnts för viss tid kan även efter utgången av denna tid som ledamöter delta i behandlingen av ärenden som de varit med om att bereda eller behandla under den tid för vilken de utnämnts.

16 §

Tillämpning av förvaltningsprocesslagen

Vid behandlingen av ärenden i försäkringsdomstolen tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996) om inte något annat bestäms särskilt.

Vad som i 38 § förvaltningsprocesslagen bestäms om verkställande av muntlig förhandling i förvaltningsdomstolen på begäran av en enskild part, gäller muntlig förhandling i försäkringsdomstolen.

17 §

Offentlighet vid rättegång

Vid behandlingen av ärenden i försäkrings-

domstolen tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). Muntlig förhandling skall ske inom stängda dörrar i ärenden i vilka tystnadsplikt gäller eller i vilka försäkringsdomstolen bestämmer att de skall behandlas inom stängda dörrar på den grund att offentlig behandling kunde medföra särskild olägenhet för en part.

3 kap.

Extraordinärt ändringssökande

18 §

Undanröjande av beslut

Försäkringsdomstolen kan undanröja ett lagakraftvunnet beslut och förordna om ny behandling av ärendet i enlighet med vad som bestäms särskilt. Ansökan om undanröjande av ett beslut skall göras inom fem år från det att beslutet har vunnit laga kraft. Av särskilt vägande skäl kan ett beslut undanröjas även på ansökan som gjorts efter utgången av den föreskrivna tiden.

Ett ansökningsärende som gäller undanröjande av beslut avgörs av försäkringsdomstolen i en sammansättning med tre ledamöter.

19 §

Återbrytande av beslut

Högsta förvaltningsdomstolen kan återbryta ett beslut av försäkringsdomstolen, om det vid behandlingen av ärendet i försäkringsdomstolen har inträffat ett sådant fel i förfarandet som väsentligt har kunnat inverka på beslutet. Om återbrytande av beslut gäller härvid i övrigt vad som bestäms om detta i förvaltningsprocesslagen.

I övrigt tillämpas i de ärenden som faller inom området för försäkringsdomstolens behörighet inte vad som i 11 kap. förvaltningsprocesslagen bestäms om extraordinärt ändringssökande.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

20 §

Tjänsteåtal

Försäkringsdomstolens överdomare, övriga ledamöter och föredragande åtalas för tjänstebrott vid Helsingfors hovrätt.

21 §

Försäkringsdomstolens rätt att få upplysningar och handräckning

Myndigheter samt sammanslutningar som sköter en offentlig uppgift och försäkrings- och pensionsanstalter är utan hinder av sekretessbestämmelserna skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna försäkringsdomstolen upplysningar som är nödvändiga vid behandlingen av ett be-
svärsärende samt handräckning. Motsvarande skyldighet gäller också legitimerade läkare.

22 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten

av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om organisationen av arbetet i försäkringsdomstolen meddelas i försäkringsdomstolens arbetsordning, som fastställs av försäkringsdomstolen.

23 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .
Genom denna lag upphävs lagen den 17 januari 1958 om försäkringsdomstolen (14/1958) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

24 §

Övergångsbestämmelser

Om det på något annat ställe i lag eller förordning hänvisas till bestämmelser i lagen om försäkringsdomstolen, anses hänvisningen när denna lag har trätt i kraft avse hänvisning till denna lag.

Bestämmelserna om återbrytande av beslut i 19 § tillämpas inte på försäkringsdomstolens beslut som meddelats innan denna lag trätt i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om utnämning av domare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 25 februari 2000 om utnämning av domare (205/2000) 1 § 2 mom. 6 punkten, 10 § 1 mom. 3 punkten, 11 § 3 mom., 17 § 2 mom., 18 § 1 och 3 mom. samt 19 a § 1 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 § 2 mom. 6 punkten, 10 § 1 mom. 3 punkten, den finska språkdräkten i 11 § 3 mom., 17 § 2 mom. och 18 § 3 mom. i lag 1544/2001, 18 § 1 mom. i lag 1183/2000 och 19 a § 1 mom. i lag 442/2001, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Domartjänster som avses i denna lag är

6) tjänsterna som överdomare, lagman och försäkringsrättsdomare vid försäkringsdomstolen,

10 §

Domstolarnas utlåtanden

Domstolarna avger utlåtande i frågor som gäller tillsättning av domartjänster enligt följande:

3) försäkringsdomstolen i den sammansättning som anges i 14 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen (/),

11 §

Behörighetsvillkor och grunder för utnämning av domare

Till hovrättspresident, hovrättslagman, lagman vid en tingsrätt, överdomare vid en förvaltningsdomstol, överdomare vid för-

säkringsdomstolen, lagman vid försäkringsdomstolen, president vid arbetsdomstolen samt överdomare vid marknadsdomstolen kan utnämnas personer som utöver vad som krävs i 1 mom. även har ledarförmåga.

17 §

Utnämning av vissa av de högsta domarna för viss tid

Högsta domstolen utnämner domare för viss tid till uppdragen som hovrättspresident, president vid arbetsdomstolen samt lagman vid en tingsrätt. Högsta förvaltningsdomstolen utnämner domare för viss tid till uppdraget som överdomare vid en förvaltningsdomstol, överdomare vid marknadsdomstolen och överdomare vid försäkringsdomstolen.

18 §

Utnämning av övriga domare för viss tid

Högsta domstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av en hovrätt domare till hovrätten samt på framställning av lagmannen vid en tingsrätt domare till tingsrätten och jordrättsingenjör till tingsrätten, om den är en jorddomstol.

Högsta förvaltningsdomstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av en förvaltningsdomstol domare till förvaltningsdomstolen, på framställning av marknadsdomstolen domare till marknadsdomstolen och på framställning av försäkringsdomstolen domare till försäkringsdomstolen. Förvaltningsdomstolens överdomare utnämner domare till förvaltningsdomstolen för en tid av högst två månader och förvaltningsdomstolen för en längre tid än två månader. Marknadsdomstolens överdomare utnämner domare till marknadsdomstolen för högst två månader och marknadsdomstolen för en längre tid än två månader. Försäkringsdomstolens överdomare utnämner domare till försäkringsdomstolen för högst två månader och försäkringsdomstolen för en längre tid än två

månader.

19 a §

Förordnande av en ojävig domare

Högsta domstolen kan vid behov till en hovrätt och till arbetsdomstolen i stället för en domare som är jävig förordna en annan domare som uppfyller behörighetsvilkoren. Högsta förvaltningsdomstolen kan på motsvarande sätt förordna en domare till en förvaltningsdomstol, till marknadsdomstolen och till försäkringsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.

Lag

om ändring av 10 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 10 §, sådan den lyder i lag 887/1994 och 981/1996, som följer:

10 §

I fråga om ändringssökande i beslut som gäller bostadsbidrag för pensionstagare gäller vad som i 8 kap. folkpensionslagen föreskrivs om sökande av ändring i pensionsanstaltens beslut.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid sökande av ändring i beslut som prövningsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av 73 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 73 § 2 mom., sådant det lyder i lag 886/1994, som följer:

73 §

I prövningsnämndens beslut får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som prövningsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 3 b och 3 d § lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 15 juni 1990 om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/1990) 3 b § 3 mom. och 3 d §, sådana de lyder i lag 1650/1992, som följer:

3 b §

Ändringssökande

I arbetslöshetsnämndens beslut får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

stridigt, kan försäkringsdomstolen på ansökan av en part eller på framställning av fonden efter att ha hört parten undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt.

Om det är fråga om beviljande av en förvägrad förmån eller en ökning av en beviljad förmån, kan fonden med anledning av ny utredning behandla ärendet på nytt utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut.

3 d §

Undanröjande av beslut och ny behandling

Om ett beslut som gäller en förmån enligt denna lag har grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lag-

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 9 och 14 § lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 januari 1997 om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 9 § 1 och 3 mom. samt 14 §, sådana de lyder i lag 344/2001, som följer:

9 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor får sökas genom besvär hos besvärsnämnden för studiestöd. Ändring i nämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

Om besvären har anlänt efter den tid om vilken bestäms i 2 mom., kan besvärsnämnden eller försäkringsdomstolen trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

14 §

Hänvisningsbestämmelse

Om något annat inte bestäms i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om studiestöd bestäms om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, undanröjande av beslut, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmättnings- och överföringsförbud samt finansiering.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som besvärsnämnden för studiestöd givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 7 och 8 § lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 januari 1991 om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991) 7 § 3 mom. och 8 § 2 mom. som följer:

7 §

I olycksfallsnämndens beslut får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

ter att ha hört ersättningstagaren undanröja det tidigare lagakraftvunna beslutet och bestämma att den dagpenning som utbetalts utan grund skall återbetalas.

8 §

Har beviljandet av dagpenning grundat sig på ersättningstagarens svikliga förfarande, kan försäkringsdomstolen på ansökan av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och ef-

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som olycksfallsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

8.

Lag**om ändring av 26 § lönegarantilagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lönegarantilagen av den 27 november 1998 (866/1998) 26 § 2 mom. och *fogas* till 26 § ett nytt 3 mom. som följer:

26 §

Förvaltningsbesvär

Ändring i arbetslöshetsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I fråga om delfåendet gäller vad som föreskrivs i 1 mom.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i

ett beslut enligt 1 eller 2 mom. som avser ett lönegarantiärende gäller vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

9.**Lag****om ändring av 24 § lagen om lönegaranti för sjömän**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 15 december 2000 om lönegaranti för sjömän (1108/2000) 24 § 2 mom.
och
fogas till 24 § ett nytt 3 mom. som följer:

24 §

Förvaltningsbesvär

ett beslut enligt 1 eller 2 mom. som avser ett lönegarantiärende gäller vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i arbetslöshetsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I fråga om delfåendet gäller vad som i 1 mom. föreskrivs om delfående av beslut om lönegaranti.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

10.**Lag****om ändring av 43 och 53 d § lagen om olycksfallsförsäkring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 43 § 1 mom. och 53 d § 2 mom., sådana de lyder, 43 § 1 mom. i lag 948/1992 och 53 d § 2 mom. i lag 893/1994, som följer:

43 §

När anmälan om ett olycksfall i arbete har lämnats till en försäkringsanstalt och rätten till skadestånd är ostridig, men försäkringsanstalten anser att skadeståndsskyldigheten ankommer på en annan försäkringsanstalt, är förstnämnda försäkringsanstalt skyldig att utan dröjsmål på den skadeståndsskyldiga försäkringsanstaltens vägnar i förskott på skadeståndet utbetala ett belopp som till storleken ungefär motsvarar skadeståndet. Uppnås inte enighet om vilken försäkringsanstalt som är skadeståndsskyldig, skall denna fråga underställas olycksfallsnämnden för avgörande. Ändring i olycksfallsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdom-

stolen.

53 d §

I fråga om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut gäller dessutom 31 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid extraordinärt ändringssökande i beslut som givits före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

11.**Lag****om upphävande av 27 § 3 mom. brottsskadelagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i brottsskadelagen av den 21 december 1973 (935/1973) 27 § 3 mom., sådant det lyder i lag 973/1981.

2 §
Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid extraordinärt ändringssökande i beslut som givits före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

12.**Lag****om upphävande av 25 § 3 mom. lagen om skada, ådragen i militärtjänst**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs i lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) 25 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1225/1993.

2 §
Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid extraordinärt ändringssökande i beslut som givits före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

Helsingfors den 23 augusti 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister Johannes Koskinen

2.

Lag**om ändring av lagen om utnämning av domare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 25 februari 2000 om utnämning av domare (205/2000) 1 § 2 mom. 6 punkten, 10 § 1 mom. 3 punkten, 11 § 3 mom., 17 § 2 mom., 18 § 1 och 3 mom. samt 19 a § 1 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 § 2 mom. 6 punkten, 10 § 1 mom. 3 punkten, den finska språkdräkten i 11 § 3 mom., 17 § 2 mom. och 18 § 3 mom. i lag 1544/2001, 18 § 1 mom. i lag 1183/2000 och 19 a § 1 mom. i lag 442/2001, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Domartjänster som avses i denna lag är

6) tjänsterna som försäkringsöverdomare, äldre försäkringsdomare och yngre försäkringsdomare vid försäkringsdomstolen,

10 §

Domstolarnas utlåtanden

Domstolarna avger utlåtande i frågor som gäller tillsättning av domartjänster enligt följande:

3) försäkringsdomstolen i den sammansättning som anges i 5 § 4 mom. lagen om försäkringsdomstolen (14/1958),

Domartjänster som avses i denna lag är

6) tjänsterna som överdomare, *lagman* och *försäkringsrättsdomare vid försäkringsdomstolen*,

10 §

Domstolarnas utlåtanden

Domstolarna avger utlåtande i frågor som gäller tillsättning av domartjänster enligt följande:

3) försäkringsdomstolen i den sammansättning som anges i 14 § 1 mom. lagen om försäkringsdomstolen (/),

11 §

Behörighetsvillkor och grunder för utnämning av domare

Till hovrättspresident, hovrättslagman, lagman vid en tingsrätt, överdomare vid en förvaltningsdomstol, försäkringsöverdomare, president vid arbetsdomstolen samt överdomare vid marknadsdomstolen kan utnännas personer som utöver vad som krävs i 1 mom. även har ledarförmåga.

Till hovrättspresident, hovrättslagman, lagman vid en tingsrätt, överdomare vid en förvaltningsdomstol, *överdomare vid försäkringsdomstolen, lagman vid försäkringsdomstolen*, president vid arbetsdomstolen samt överdomare vid marknadsdomstolen kan utnännas personer som utöver vad som krävs i 1 mom. även har ledarförmåga.

17 §

Utnämning av vissa av de högsta domarna för viss tid

Högsta domstolen utnämner domare för viss tid till uppdragen som hovrättspresident, försäkringsöverdomare vid försäkringsdomstolen, president vid arbetsdomstolen samt lagman vid en tingsrätt. Högsta förvaltningsdomstolen utnämner domare för viss tid till uppdraget som överdomare vid en förvaltningsdomstol och som överdomare vid marknadsdomstolen.

Högsta domstolen utnämner domare för viss tid till uppdragen som hovrättspresident, president vid arbetsdomstolen samt lagman vid en tingsrätt. Högsta förvaltningsdomstolen utnämner domare för viss tid till uppdraget som överdomare vid en förvaltningsdomstol, överdomare vid marknadsdomstolen och överdomare vid försäkringsdomstolen.

18 §

Utnämning av övriga domare för viss tid

Högsta domstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av en hovrätt domare till hovrätten, på framställning av lagmannen vid en tingsrätt domare till tingsrätten och jordrättsingenjör till tingsrätten, om den är en jorddomstol, samt på framställning av försäkringsdomstolen domare till försäkringsdomstolen.

18 §

Utnämning av övriga domare för viss tid

Högsta domstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av en hovrätt domare till hovrätten samt på framställning av lagmannen vid en tingsrätt domare till tingsrätten och jordrättsingenjör till tingsrätten, om den är en jorddomstol.

Högsta förvaltningsdomstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av

Högsta förvaltningsdomstolen utnämner för ett år eller längre tid på framställning av

en förvaltningsdomstol domare till förvaltningsdomstolen och på framställning av marknadsdomstolen till marknadsdomstolen. Förvaltningsdomstolens överdomare utnämner domare till förvaltningsdomstolen för en tid av högst två månader och förvaltningsdomstolen för en längre tid än två månader. Marknadsdomstolens överdomare utnämner domare till marknadsdomstolen för högst två månader och marknadsdomstolen för en längre tid än två månader.

en förvaltningsdomstol domare till förvaltningsdomstolen, på framställning av marknadsdomstolen domare till marknadsdomstolen och på framställning av försäkringsdomstolen domare till försäkringsdomstolen. Förvaltningsdomstolens överdomare utnämner domare till förvaltningsdomstolen för en tid av högst två månader och förvaltningsdomstolen för en längre tid än två månader. Marknadsdomstolens överdomare utnämner domare till marknadsdomstolen för högst två månader och marknadsdomstolen för en längre tid än två månader. *Försäkringsdomstolens överdomare utnämner domare till försäkringsdomstolen för högst två månader och försäkringsdomstolen för en längre tid än två månader.*

 19 a §

Förordnande av en ojävig domare

Högsta domstolen kan vid behov till en hovrätt eller en specialdomstol i stället för en domare som är jävig förordna en annan domare som uppfyller behörighetsvillkoren. Högsta förvaltningsdomstolen kan på motsvarande sätt förordna en domare till en förvaltningsdomstol.

 19 a §

Förordnande av en ojävig domare

Högsta domstolen kan vid behov till en hovrätt och till arbetsdomstolen i stället för en domare som är jävig förordna en annan domare som uppfyller behörighetsvillkoren. Högsta förvaltningsdomstolen kan på motsvarande sätt förordna en domare till en förvaltningsdomstol, till marknadsdomstolen och till försäkringsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

3.**Lag****om ändring av 10 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 10 §, sådan den lyder i lag 887/1994 och 981/1996, som följer:

Gällande lydelse

10 §

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut i ett ärende som gäller bostadsbidrag för pensionstagare får söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos prövningsnämnden. I prövningsnämndens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I fråga om ändringssökande tillämpas i övrigt i tillämpliga delar vad 8 kap. folkpensionslagen stadgar därom. En framställning eller ansökan som gäller undanröjande av ett laga kraft vunnet beslut skall dock i stället för av den i 74 § 1 mom. folkpensionslagen nämnda försäkringsdomstolen prövas av prövningsnämnden, som efter att ha berett de andra parterna tillfälle att bli hörda kan undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt.

Föreslagen lydelse

10 §

I fråga om ändringssökande i beslut som gäller bostadsbidrag för pensionstagare gäller vad som i 8 kap. folkpensionslagen föreskriver om sökande av ändring i pensionsanstaltens beslut.

Denna lag träder i kraft den 200.

Vid sökande av ändring i beslut som prövningsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

4.**Lag****om ändring av 73 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 73 § 2 mom., sådant det lyder i lag 886/1994, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

73 §

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring i beslutet genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen, om beslutet gäller rätt till pension eller vårdbidrag eller om det gäller återkrav. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I prövningsnämndens beslut får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som prövningsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 3 b och 3 d § lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 15 juni 1990 om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/1990) 3 b § 3 mom. och 3 d §, sådana de lyder i lag 1650/1992, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §

Ändringssökande

I arbetslöshetsnämndens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I arbetslöshetsnämndens beslut får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

3 d §

3 d §

Undanröjande av beslut och ny behandling

Undanröjande av beslut och ny behandling

Om utbildnings- och avgångsbidragsfondens eller arbetslöshetsnämndens lagakraftvunna beslut har grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan arbetslöshetsnämnden på ansökan av en part eller på framställning av fonden efter att ha hört parten undanröja fondens eller sitt eget beslut och ta upp ärendet till ny behandling eller bestämma att det skall behandlas på nytt.

Om det är fråga om beviljande av en förvägrad förmån eller en ökning av en beviljad förmån, kan fonden med anledning av ny utredning behandla ärendet på nytt även utan hinder av arbetslöshetsnämndens tidigare lagakraftvunna beslut.

Om ett beslut som gäller en förmån enligt denna lag har grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på ansökan av en part eller på framställning av fonden efter att ha hört parten undanröja beslutet och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt.

Om det är fråga om beviljande av en förvägrad förmån eller en ökning av en beviljad förmån, kan fonden med anledning av ny utredning behandla ärendet på nytt utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut.

Denna lag träder i kraft den 200.

Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 9 och 14 § lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 januari 1997 om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 9 § 1 och 3 mom. samt 14 §, sådana de lyder i lag 344/2001, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut av Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden för studiestöd får inte sökas genom besvär.

Om de besvär som inlämnas till besvärsnämnden för studiestöd har anlänt efter den tid om vilken bestäms i 2 mom., kan besvärsnämnden trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

14 §

Hänvisningsbestämmelse

Om något annat inte bestäms i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om studiestöd (65/1994) bestäms om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, undanröjande av beslut, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmätnings- och överföringsförbud samt finansiering. *En framställning eller ansökan om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut avgörs dock av besvärsnämnden för studiestöd i stället för av den i 31 § 1 mom. lagen om studiestöd nämnda försäkringsdomstolen.*

Föreslagen lydelse

9 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor får sökas genom besvär hos besvärsnämnden för studiestöd. *Ändring i nämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.*

Om besvären har anlänt efter den tid om vilken bestäms i 2 mom., kan besvärsnämnden eller försäkringsdomstolen trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

14 §

Hänvisningsbestämmelse

Om något annat inte bestäms i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om studiestöd bestäms om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, undanröjande av beslut, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmätnings- och överföringsförbud samt finansiering.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid sökande av ändring i beslut som besvärsnämnden för studiestöd givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 7 och 8 § lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 januari 1991 om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991) 7 § 3 mom. och 8 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

I olycksfallsnämndens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

I olycksfallsnämndens beslut *får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.*

8 §

Har beviljandet av dagpenning grundat sig på ersättningstagarens svikliga förfarande, kan olycksfallsnämnden på ansökan av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och efter att ha hört ersättningstagaren undanröja det tidigare lagakraftvunna beslutet och bestämma att den dagpenning som utbetalts utan grund skall återbetalas.

Har beviljandet av dagpenning grundat sig på ersättningstagarens svikliga förfarande, kan försäkringsdomstolen på ansökan av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och efter att ha hört ersättningstagaren undanröja det tidigare lagakraftvunna beslutet och bestämma att den dagpenning som utbetalts utan grund skall återbetalas.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid sökande av ändring i beslut som olycksfallsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.*

8.**Lag****om ändring av 26 § lönegarantilagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lönegarantilagen av den 27 november 1998 (866/1998) 26 § 2 mom. och
fogas till 26 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §

Förvaltningsbesvär

Den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen inom den tid som anges i 1 mom. från delfäendet av arbetslöshetsnämndens beslut.

Ändring i arbetslöshetsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I fråga om delfäendet gäller vad som föreskrivs i 1 mom.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i ett beslut enligt 1 eller 2 mom. som avser ett lönegarantiärende gäller vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

9.

Lag**om ändring av 24 § lagen om lönegaranti för sjömän**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 15 december 2000 om lönegaranti för sjömän (1108/2000) 24 § 2 mom.
och
fogas till 24 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

Förvaltningsbesvär

Den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring hos högsta förvaltningsdomstolen inom den tid som anges i 1 mom. från delfåendet av arbetslöshetsnämndens beslut.

Ändring i arbetslöshetsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. I fråga om delfåendet gäller vad som i 1 mom. föreskrivs om delfående av beslut om lönegaranti.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i ett beslut enligt 1 eller 2 mom. som avser ett lönegarantiärende gäller vad som bestäms i 11 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid sökande av ändring i beslut som arbetslöshetsnämnden givit före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.

10.

Lag**om ändring av 43 och 53 d § lagen om olycksfallsförsäkring**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/1948) 43 § 1 mom. och 53 d § 2 mom., sådana de lyder, 43 § 1 mom. i lag 948/1992 och 53 d § 2 mom. i lag 893/1994, som följer:

Gällande lydelse

43 §

Då anmälan om olycksfall i arbete ingetts till försäkringsanstalt och den skadades eller hans anhörigas rätt till skadestånd är ostridig, men försäkringsanstalten anser Skadeståndsskyldigheten ankomma på annan försäkringsanstalt, är förstnämnda försäkringsanstalt skyldig att ofördröjligen på den skadeståndsskyldiga försäkringsanstaltens vägnar till vederbörande i förskott på skadeståndet utbetala ett belopp som till storleken ungefärligen motsvarar skadeståndet. Uppnås inte enighet om vilken försäkringsanstalt som är skadeståndsskyldig, skall denna fråga underställas olycksfallsnämnden för avgörande. I olycksfallsnämndens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Föreslagen lydelse

43 §

När anmälan om ett olycksfall i arbete har lämnats till en försäkringsanstalt och rätten till skadestånd är ostridig, men försäkringsanstalten anser att skadeståndsskyldigheten ankommer på en annan försäkringsanstalt, är förstnämnda försäkringsanstalt skyldig att utan dröjsmål på den skadeståndsskyldiga försäkringsanstaltens vägnar i förskott på skadeståndet utbetala ett belopp som till storleken ungefär motsvarar skadeståndet. Uppnås inte enighet om vilken försäkringsanstalt som är skadeståndsskyldig, skall denna fråga underställas olycksfallsnämnden för avgörande. Ändring i olycksfallsnämndens beslut får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

53 d §

I fråga om extraordinärt ändringssökande gäller dessutom 31 kap. rättegångsbalken.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens beslut gäller dessutom 31 kap. rättegångsbalken.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Vid beslut i extraordinärt ändringssökande i beslut som givits före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller då lagen träder i kraft.*